

The logo consists of the letters 'IJ' in a white, bold, sans-serif font, centered within a solid blue square. The background of the entire page is a photograph of a man in a blue shirt and dark shorts swimming in a body of water, with a city skyline and a boat visible in the distance.

IJ

OPENER

Oktober 2023
Jaargang 18 nr 4
Onafhankelijk magazine
voor Oostelijk Havengebied,
Indische Buurt, IJburg
en Zeeburgereiland

Integratie: Hoe treed je uit je bubbel?

Ecoloog zijn van je eigen stad

Dreiging van geweld voorkomen

Oktober 2023

- 3 Redactioneel
- 3 Buurtgedicht 'Geweldloos'
- 4 Stijn Nollen: ecooloog in eigen stad
- 5 In memoriam theatermaker en buurtgenoot Karst Woudstra
- 6 We zullen doorgaan – samen Shaffy zingen
- 8 In welke richting gaat de Javastraat?
- 9 De regels van Roze – interview
- 10 Lang leve het pontje naar het Zeeburgereiland
- 11 Kort buurtnieuws
- 12 Is mijn integratie mislukt?
- 14 Gemeentelijk preventief interventie team
- 15 Column 'Spookrijders'
- 16 Fotospread
- 18 Jedan tevreden over leuk, werkzaam leven
- 20 Van samen spreken leer je meer, taalcoach
- 21 Oostommetje: via de Oranjesluizen
- 22 Dina: 'Ik scoor best vaak'
- 23 Werk in de wijk
- 24 Boeken: Sarai van de Boel
- 26 Koken: Wortelen zoet en hartig
- 27 Uittips
- 28 Wonen in de Flevopoort
- 31 Het geheugen van Oost
- 32 Puzzel

Colofon

Ijopener is het magazine voor alle bewoners van het Oostelijk Havengebied, de Indische Buurt, IJburg en Zeeburgereiland. De redactie bestaat uit vrijwilligers. De meningen van de afzonderlijke auteurs geven niet noodzakelijkerwijs de mening van de redactie weer.

REDACTIELEDEN

Marijke Bakker, Ruben Cardol, Marcel de Cnock, Eline Crijns, Lida Geers, Marna van Hal, Joyce Hes, Tineke Kalk, Björn Martens, Mariska Meijer, Norfoh, Goos van der Sijde, Simone Slotboom en Corry Zoll

MEDEWERKERS AAN DIT NUMMER

André Bakker, Herman ter Balkt, Afra Barentz, Beuken en Scholma, Michel van Dijk, John Gundlach, Daan den Hartog, Maria Heijdendael, Inna van den Hogen, Studio Matusiak, Stijn Nollen, Hannie Raaff, Ross Slotboom, Straat Museum, Renske Totté, Joke van Vlijmen, Josien Vogelaar, DPG Media

PRODUCTIE

Eindredactie	Anna de Haas Lisa Scheerder
Vormgeving	Tekst en Techniek (Frits van den Akker en Jolanda Budding)
Drukwerk	Rodi Rotatiedruk, Diemen
Oplage	26.000 ex.

STICHTING IJOPENER BESTUUR

François Claessens (voorzitter), Sjeng Lamers (penningmeester), Betsy Albers (secretaris), Bert Steinmetz (lid), Joyce Hes (redactielid)

VOLGENDE EDITIE

Deadline	16 november
Verspreiding	vanaf 8 december

VOORPAGINA

Deelnemer in actie tijdens de eerste IJburg Strand Obstacle Run
Foto: Norfoh

CONTACT

Stichting Ijopener	
E-mail	info@ijopener.nl
Website	www.ijopener.nl
Rekeningnr.	NL51 INGB 0006 6548 54

ADVERTENTIE-ACQUISITIE

adverteren@ijopener.nl
Zie pagina 30 voor tarieven
Overige informatie op www.ijopener.nl

IJOPENER GEMIST?

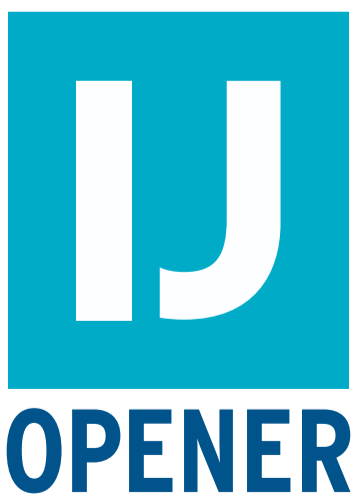
Bezorgklachten: info@ijopener.nl. Kijk op pagina 30 voor adressen waar u Ijopener kunt afhalen.

IJOPENER DIGITAAL LEZEN?

Ga naar www.ijopener.nl/archief

Steun de Ijopener!

Woon jij in het Oostelijk Havengebied, de Indische Buurt, op Zeeburgereiland of IJburg en vind je het fijn de Ijopener gratis te ontvangen? Als je wilt kun je hem financieel ondersteunen. Door als ondernemer of sociale organisatie midden in de buurt je aan te melden als adverteerder of maatschappelijk partner, contact: adverteren@ijopener.nl Of gewoon door een bedrag over te maken op NL51 INGB 0006 6548 54. Stichting de Ijopener heeft een ANBI-status.

Ijopener zoekt bezorgers, met name voor IJburg

Ijopener wordt vijf keer per jaar gemaakt.
De verspreiding is in de tweede helft van februari, april, juni, oktober en december.
Betaling: € 0,06 per krant.

Is dit iets voor jou?
Mail ons dan op info@ijopener.nl

Beste lezer,

TEKST: RUBEN CARDOL
FOTO: BJÖRN MARTENS

Amsterdam onttrok zich deze zomer aan de wereldwijde recordtemperaturen. Bijna geen dag onder de twintig graden, maar verzengend heet werd het nooit. Zonder merkbare gevolgen worden mensen blind voor een probleem tenzij een vertrouwde stem daar overtuigend verslag van doet. Zonder onderzoek, begrip van het verleden en bereidheid om te luisteren blijft alles bij het oude – tot het niet meer zo is.

Amsterdammers kijken al eeuwen naar het IJ en zien op het eerste oog altijd het zelfde donkere oppervlak. Columnist en stadsecoloog Stijn Nollen laat ons dit nummer – voor

het eerst – verder kijken dan de waterspiegel en neemt ons mee in de gelaagde wereld die daar onder schuilt gaat. Het is de geschiedenis van Amsterdam in het klein. De wereldhandel bracht nieuwe bewoners en door het optrekken van grenzen en sluizen veranderde de samenstelling van het IJ. De blik van Stijn helpt ons door de spiegel heen te kijken en vanaf de veerpont een wereld te zien die daarvoor verborgen bleef.

Door verhalen te vertellen willen wij de lezers van ons blad de buurt beter laten begrijpen. Mensen uit de stadsdelen, met uiteenlopende achtergronden, van jong tot oud, hun verhaal

laten doen, en anderen daar onderdeel van maken. Wij zijn ons er van bewust dat wij niet alle werelden in Amsterdam-Oost vertegenwoordigen. Sommige verhalen blijven onder de radar en weten hun weg naar de oppervlakte moeilijk te vinden.

Een redactie die recht doet aan de diversiteit van de buurt komt tot betere verhalen. Wij doen daarom een oproep aan de buurt. Ben jij een verhalenverteller met oog voor veranderingen die nu onderbelicht blijven? Meld je aan als gastschrijver of redacteur, en help ons mee de lezers te laten verwonderen over kleine werelden die zij niet eerder zagen. <

Geweldloos

Een gedicht schrijven
is het allerkleinste dat je kunt doen
geen gebaar is minder zichtbaar
dan een pen die woorden zoekt
vaak niet eens weet wat het wil zeggen
maar een zoet gevoel najaagt
dat moet worden uitgesproken

Een gedicht schrijven
is het allerkleinste allerstilste
het lukt prima onder de nachtlamp
in het schemerduister
zolang de ogen maar wijd open
en het hart het juiste ritme
maar blijft kloppen

En dat je het voor iemand doet
iemand die niet meedoet met de wereld
een kleine dromer
een kleine tovenaars
een vriend die van je houdt
voor wie je schrijven moet

MICHEL VAN DIJK

BUURT
DICHTER

ILLUSTRATIE: MARNA VAN HAL

Stijn Nollen: ecooloog in eigen stad

Stijn Nollen werkt sinds 2021 als stadsecoloog in Amsterdam. IJopener vroeg hem om een column te schrijven over wat hij zoal meemaakt als stadsecoloog. Een introductie.

TEKST: GOOS VAN DER SIJDE
FOTO: BJÖRN MARTENS

Stijn Nollen (1996) groeide op in de Wattergaafsmeer. Hij woont nu in de Jordaan, maar hij komt nog veel in Oost om te wandelen, vogels te kijken, en parken en natuurgebieden te bezoeken.

Wanneer kreeg je belangstelling voor planten en dieren?

Stijn: 'Het is me met de papepel ingegoten. Met mijn ouders liep ik altijd veel door de natuur en parken in Amsterdam. Eén herinnering is me altijd bijgebleven. Op de lagere school is op een keer stadsecoloog Geert Timmermans langsgekomen met een aquarium met daarin een enorme kikker. Het bleek om een brulkikker te gaan, en ik was daar enorm van onder de indruk. Mijn interesse voor biologie was toen definitief gewekt.' Stijn vertelt dat Geert toen ook uitlegde dat de brulkikker een invasieve exoot is, een niet-inheemse soort die erg schadelijk is voor onze eigen amfibieën doordat hij eitjes en larven daarvan opeet. Daarom zijn ze vrij snel nadat ze zijn ontdekt weggehaald uit de Amsterdamse natuur.

Hoe word je stadsecoloog?

'Er bestaat geen opleiding voor, maar ik heb Bos- en Natuurbeheer met een specialisatie in beleid gestudeerd in Wageningen. In die studie zit ook een flinke portie wetgeving en beleid. En je leert hoe je om moet gaan met 'stakeholders', de belanghebbenden. Die vakken

zijn in een stedelijke omgeving zeer nuttig. In een stad heb je natuur in de vorm van groenstroken en parken met struiken, kruiden, bomen en dieren, en waterlopen met oevervegetaties, waterplanten en dieren. Maar in de stad zijn ook veel activiteiten zoals bouw van wegen, bruggen, woningen, het leggen van kabels enz. en dat kan botsen met natuurbelangen. Hoe daar mee om te gaan is gebonden

'Ik ga altijd met de verrekijker op zak naar mijn werk'

aan allerlei regels en wetgeving. Heel vaak worden wij stadsecologen dan ook om advies gevraagd. Ook door stadsdelen. We adviseren bijvoorbeeld bij bouw en sloop.'

Dat is dus ook veel papierwerk?

'Zeker, maar ik ga altijd met de verrekijker op zak naar mijn werk. Na mijn werk fiets ik graag naar de buitenranden van Amsterdam. De laatste tijd ben ik vooral bezig met vogels kijken tijdens de trek, bijvoorbeeld van roofvogels zoals buizerds en wespddieven. Het is best lastig om die in hun vlucht te herkennen, maar ik leer veel van ervaren vogelaars die ik tegenkom in het veld.'

Was het je ultieme doel, stadsecoloog worden in Amsterdam?

'Als Amsterdammer heb ik altijd iets nuttigs voor de stad willen doen, door positief bij te dragen aan de natuur van Amsterdam. Vanuit mijn studie kon ik stage lopen bij stadsecologie en dat ik nu zelf stadsecoloog ben in mijn eigen stad, is te mooi om waar te zijn: het is een droom die is uitgekomen.'

Hoe is het met de natuur in Amsterdam gesteld?

'Amsterdam is best een groene stad, met veel biodiversiteit. Maar er kunnen altijd dingen beter. Een van de dingen waar ik me mee bezig houd is het vergroenen van allerlei terreinen in de stad zoals bijvoorbeeld het Science Park. Waarom zijn daar en ook elders in de stad niet meer mussenkolonies bijvoorbeeld? Ik denk dat je met de juiste maatregelen – struiken, voedsel, dekking tegen roofvogels zoals de sperwer – de mus op veel meer plekken in de stad weer aan het broeden kan krijgen.'

Welke onderwerpen wil je aanstippen in je column?

'Dat kan van alles zijn. Van vogels en landdieren zoals de vos of de otter die we spotten met een wildcamera, tot aan bijzondere planten op kademuren. Ik wil beginnen met een echte 'IJ-opener': de onderwaterwereld van het IJ.' <

Onderwaterwereld van het IJ

TEKST: STIJN NOLLEN
ILLUSTRATIE: JOSIEN VOGELAAR

Als je langs de oevers van het IJ wandelt en naar de schepen kijkt die voorbij varen, kun je jezelf trakteren op een echte Hollandse delicatessen: een verse haring. Deze hoef je niet te halen bij de vishandel, deze vis is ook gewoon te vangen in het IJ. De haring zwemt namelijk vanaf volle zee ons IJ binnen. Net als bij de scheepvaart, moet hij daarbij door de sluisen bij IJmuiden.

Met elke opening van de sluisdeuren komt er een beetje zout zeewater terecht in het Noordzeekanaal. Dit zoute water komt in aanraking met het Amsterdamse water en mengt met elkaar. Hierdoor is het water in het IJ niet alleen zoet, maar heeft het water een gelaagdheid van zout-, brak- en zoetwater. Deze gelaagdheid ontstaat doordat het water met of zonder zout een verschillende dichtheid heeft en dus op elkaar drijft.

In de onderste laag is het water het zoutst en zwemmen er zeevissen zoals haring, kabeljauw en zeebaars. Halverwege komt het zwaardere zoute en het lichtere zoete water

met elkaar in contact en ligt er een brakke waterlaag. Hierin zwemmen miljoenen Amerikaanse ribkwalletjes die ooit zijn meegekomen met het ballastwater van schepen. De kwalletjes bleken prima te kunnen leven in het IJ. Deze kwalletjes zijn overigens voor ons ongevaarlijk, dus geen reden voor zorg als je op een zomerdag in het IJ springt. In de bovenste laag, het zoete water, zwemmen de ons be-

kende zoetwatersoorten rond. Zoals de baars, de snoek en de rivierdonderpad.

Dat al deze soorten zich zo goed naast, of eigenlijk boven elkaar manifesteren heeft mij altijd verbaasd. Elke keer als ik het pontje van het Azartplein pak, werp ik een blik op het IJ en stel ik mij voor dat er een zalm boven het water uit springt. Wat eigenlijk niet eens zo'n gekke gedachte is. <

In memoriam theatermaker en buurtgenoot Karst Woudstra

TEKST EN FOTO: JOYCE HES

Karst Woudstra, toneelschrijver, vertaler en regisseur en de laatste jaren van zijn leven woonachtig op IJburg, is op dinsdag 29 augustus op 76 jarige leeftijd overleden. Ik ontmoette Karst iedere ochtend na het uitlaten van mijn hondje bij NAP, waar hij trouw zijn kranten las. Onze conversatie beperkte zich tot: "Alsjeblieft, ik heb hem uit!".

Pas de laatste keer dat ik hem zag, hadden we een echt gesprek en vertelde hij dat hij kanker had en uitbehandeld was. Toen werd me duidelijk dat hij was wie hij was, in de pers beschreven als een eigenzinnig theatermaker, een a-modieuze regisseur en een begenadigd toneelschrijver.

Karst (Leiden 1947) studeerde onder meer dramaturgie, literatuurwetenschappen en Scandinavistiek, hij regisseerde bij Zuidelijk Toneel Globe, het Nationaal Toneel en het Noord-Nederlands Toneel. Van 1980 tot 1985 was hij artistiek leider van het Publiektheater -de voorloper van Internationaal Theater Amsterdam. Bekende stukken van zijn hand zijn onder meer Een zwarte Pool, Hofscènes, Total loss en De stille grijzen van een winterse dag in Oostende. Zijn verdienste was onder meer dat hij de Noorse toneelschrijver Las Norén naar Nederland bracht.

In het laatste gesprek vertelde hij me dat hij indertijd gededuceerd uit Nederland vertrok en veel in het buitenland werkte*; in België, maar ook in Kopenhagen, Zürich, Antwerpen en bij het Koninklijk Dramaten in Stockholm.

Hij hield van reizen, hij hield van in beweging zijn, artistiek maar ook heel letterlijk. Helaas was dat hem die laatste jaren fysiek in elk geval niet meer vergund.

Terwijl we praatten zat hij telefonisch zijn uitvaart te regelen met een goede vriend en voormalig assistent van hem. Dat afscheid moest wel een mooi schouwspel zijn, vond hij als theatermaker.

En dat is het geworden, op 5 september op begraafplaats Zorgvlied.

Wat jammer dat de man die bij NAP een wat zwaarmoedige en zorgelijke indruk maakte, niet kon horen hoe belangrijk hij is geweest en met hoeveel liefde hij werd begeleid naar zijn laatste rustplaats. <

* Daarover de Volkskrant van 16 september 2023: *Veelzijdig theatermaker Karst Woudstra (1947-2023) voelde zich vaak ondergewaardeerd.*

We zullen doorgaan – samen Shaffy zingen

Op 3 september was de aftrap van het culturele seizoen 'Op Stoom' in het Oostelijk Havengebied. Het Ramses Shaffy Huis deed mee met het Shaffy Koffiekoor & Open Microfoon. IJopener was erbij en had een gesprek met de initiatiefnemer, zangeres Astrid Seriese, over haar plannen met dit unieke koor.

TEKST: GOOS VAN DER SIJDE
FOTO'S: BJÖRN MARTENS

Zondagmiddag tegen twaalfen parkeer ik mijn fiets tegenover gebouw Costa Rica aan de Piet Heinkade in het Oostelijk Havengebied. Het kan niet missen. Op de gevel van het gebouw zie ik een tekst staan die maar van één artiest afkomstig kan zijn: 'Zing, vecht, huil, bid, lach, werk en bewonder – Niet zonder ons.'

Binnen heerst een gezellige drukte met koffie en koek in afwachting van de start van het meezingcafé in de sociëteit van het Ramses Shaffy Huis. Iets over twaalfen opent Astrid Seriese de workshop met Rita Corita's lied 'Koffie koffie lekker bakkie koffie', begeleid door pianist Leo Bouwmeester en gitarist Joep Lumeij. Ruim dertig mensen zingen enthousiast mee in deze open workshop, waarin het werk van Ramses Shaffy centraal staat, maar waarin ook andere liedjes een plek krijgen. Daarna volgt Shaffy's lied 'Sammy' met die merkwaardige maar o zo mooie tempowisseling in het refrein.

Daarna iets heel anders! Astrid introduceert Ghalia Jando, zangeres en oprichter van het Internationaal Vrouwenkoor (zie IJopener, april 2023). Ghalia heeft het Koerdische lied 'Nergiz' voorbereid. Het gaat over de schoonheid van de narcis, de gele voorjaarsbloem die wij kennen van de bollenvelden en de tuin, maar oorspronkelijk uit Turkije komt. Het is even wennen, want het is een heel andere manier van zingen, zowel qua ritmiek als qua melodie. Maar de zaal zingt goed mee, en zelfs de tweestemmigheid lukt goed.

Daarna volgt 'Mama Mokum', Shaffy's ode aan de stad die als een moeder waakt over

Astrid Seriese (1957) is jazz-zangeres, actrice en zangpedagoge. Naast eigen werk dat is uitgebracht op diverse albums (haar debuut-lp 'Eclipse' kwam uit in 1993) werkte ze mee aan talloze theater- en tv-producties, opera's, en speelfilms. Bij de theaterproductie 'De Indië monologen' (2018) verzorgde zij samen met gitarist Erwin van Ligten de muzikale omlijsting.

Shaffy Huis en Koor

Het Ramses Shaffy Huis is het eerste kunstenaarshuis in Amsterdam waar jonge en oudere kunstenaars samen wonen en werken. Het werd in 2016 geopend en is gevestigd in het nieuwbouwcomplex Costa Rica, Piet Heinkade 231.

Informatie over achtergronden en doelstellingen: online op kunstenaarshuizen.nl. Aldaar ook de agenda van optredens en exposities in het Ramses Shaffy Huis.

Voor informatie over Shaffy Koor en Shaffy Songbirds: e-mail naar Lenno Jacques (lennojacques@kunstenaarshuizen.amsterdam).

haar inwoners, wat ze ook uitvreten:

*je brengt me thuis als ik lam ben en niet meer wordt verwacht
en je vangt me op, je laat me weer binnen.*

Astrid heeft het lied omgewerkt tot drie zangstemmen, en het klinkt prachtig. Ze vertelt dat ze het plan heeft opgevat om het in 2025, tijdens de viering van 'Amsterdam 750', uit maar liefst 750 kelen te laten klinken.

De muzikale bijbel van Ramses

De volgende dag ontmoet ik Astrid opnieuw, nu voor een kort interview. Ze vertelt me dat het nog een hele klus wordt om het Mama-Mokum-koor te organiseren. Nu heeft ze nog maar één muzikale partner – het Internationaal Vrouwenkoor – maar er zijn meer partners en geldschieters nodig. Gelukkig krijgt ze hulp van het bestuur van de Stichting Kunstenaarshuizen waaronder het Shaffy Huis valt, maar het is nog geen gelopen race.

Ik vind haar bewerking van 'Mama Mokum' prachtig klinken. Astrid: 'Dat is de kracht van muziek – je leest de tekst van het nummer en dan krijgt het door het vocale arrangement meer zeggingskracht. Dat vind ik een compliment en daar ben ik blij om, want ik heb daar heel erg mijn best op gedaan. In eerste instantie ga ik uit van de muziekbewerkingen van pianist en arrangeur Nico van der Linden, die heel lang met Ramses heeft gewerkt. Helaas is hij twee jaar geleden overleden.' Astrid pakt een cassette met daarin drie fraaie, dikke boe-

ken, met op de buitenkant grafisch werk van Ramses: 'Kijk, dit is de schatkamer die Van der Linden voor ons heeft achtergelaten. Moet je zien hoe mooi hij dat heeft gedaan. Het zijn alle liedjes van Ramses, met melodieën, akkoorden en teksten helemaal uitgewerkt.' Astrid noemt het Ramses' 'muzikale bijbel': 'Tekstboeken van de liedjes bestonden al, maar Nico heeft al dat monnikenwerk gedaan: het noot voor noot, lettergreep voor lettergreep noteren van wat Ramses allemaal gemaakt heeft.' Ze legt uit dat Ramses zelf geen enkele noot op papier heeft gezet: 'Hij zong zijn liedjes voor aan Louis van Dijk of Nico van der Linden, of aan welke pianist hij ook had, en die zochten daar dan akkoorden bij en krabbelden die op een papiertje. Dan heb je dus wel wat tekst met wat akkoordsymbolen erboven, en de toonhoogte en de melodie, maar Nico is degene geweest die het uiteindelijk helemaal heeft uitgeschreven. Dit monumentale werk kwam uit net na zijn overlijden in 2021.'

Voor Astrid is het een enorm belangrijke bron om uit te putten. Ze had anders nooit zover kunnen komen met 'Mama Mokum'. Ze zoekt het nummer op. 'Dit is een song sheet van het lied, met de tekst en de melodie. Vervolgens ben ik vanuit de pianopartijen een partituur gaan maken met drie afzonderlijke stemmen: de sopraanpartij, de altpartij, en de mannenpartij.'

Het Shaffy Koor

Op mijn vraag hoe het koor is begonnen, vertelt Astrid: 'Het Shaffy Koor is een activiteit van

de Stichting Kunstenaarshuizen. We willen graag dat het werk van Ramses Shaffy levend blijft, en hoe kun je dat beter doen dan door het te zingen! We begonnen op Koningsdag 2022. Corona was nog niet helemaal voorbij maar we waren zo blij dat we weer mochten! Samen zingen mocht een hele tijd niet, omdat je elkaar kon aansteken. Dat eerste meezing-café was meteen een groot succes. De zaal zat helemaal vol. Ik had wat liederen voorbereid, zoals "t Is stil in Amsterdam", "Duet", en "We zullen doorgaan". En we konden meteen doorgaan met een serie van tien workshops en aan het einde een uitvoering.'

De huidige serie begon op 27 september. Twee jonge muzikanten ondersteunen Astrid bij de sessies: repetitor en zanger Oscar Rodenburg en pianist Jasper Fleischmann. Deze vierde editie wordt afgesloten op 6 december 2023 met een openbare uitvoering in het Shaffy Huis. Helaas is tussentijds instappen in het koor niet mogelijk, maar waarschijnlijk komt er voorjaar 2024 een nieuwe serie.

Ondertussen is er wel een alternatief: de workshop Shaffy Songbirds. Aspirant-zangers kunnen zich daarvoor opgeven, zonder de druk van meteen een optreden. Astrid: 'Het is een uur lang lekker zingen, met Shaffy-liedjes en zang oefeningen om de stem leniger en soepeler te krijgen. En mooie akkoorden opbouwen. Daar is ook behoefte aan.'

Shaffy Songbirds gaat van start op maandag 6 november, gevolgd door nog vier maandag-bijeenkomsten, van 12.00 tot 13.00 uur. <

DIERENKLINIEK Java-eiland
HAVENS

Openingstijden
ma. | di. | vr. 09.00 - 19.00 uur
wo. 13.00 - 19.00 uur
do. 09.00 - 17.00 uur

Behandeling volgens afspraak
tel. (020) 41 93 583

Sumatrakade 377 - 379 | 1019 PM Amsterdam

De 7 Provinciën
design • bouwkundig ontwerp • uitvoering • bemiddeling o.g.

www.ydesign.nl 020-419 39 38 KNSM laan 867 1019 LK Amsterdam

In welke richting gaat de Javastraat?

Deze zomer paste de gemeente Amsterdam de verkeerssituatie in de Javastraat aan, waardoor de spoorwegtunnel naar de Dapperbuurt nu alleen een uitweg is. Ogenschijnlijk een kleine ingreep om het effect van éénrichtingsverkeer op de Javastraat te toetsen. Volgens de gemeente kwam het initiatief van ondernemers, maar vooral van bewoners die de overlast zat zijn. De IJopener peilt het sentiment bij ondernemers.

TEKST: RUBEN CARDOL
FOTO: BJÖRN MARTENS

Bij Slagerij Atlas vinden ze er geen doekjes om: ‘flutbeleid’ wordt de sluiting genoemd. De slager, die al twee generaties in de Javastraat zit, heeft een klantenkring opgebouwd tot ver buiten Amsterdam. ‘Dit is altijd een boodschappenstraat geweest, maar dat lijken ze vergeten. Wij krijgen bezoekers uit Amstelveen, Purmerend en Almere, die komen hier voor de weekboodschappen. Het parkeerbeleid was er al helemaal op ingesteld om bezoek onmogelijk te maken, maar mijn klanten komen hier niet voor één broodje, ze doen hun boodschappen in kilo’s. Dat moeten ze dus ook in hun auto kunnen zetten. Ik snap dat het voor de horeca en kledingwinkels niet zo belangrijk is, maar er lijkt helemaal geen rekening te worden gehouden met de gemiddelde ondernemer in de straat.’

Het is een beeld dat deels wordt bevestigd aan de overkant van de straat. Saud van kledingzaak Other Guys geeft aan dat het voor hem persoonlijk niet uitmaakt, maar dat het ingewikkelde fileparkeren de straat parten speelt. ‘Opstoppingen komen door het dubbel parkeren. Het zou top zijn als auto’s schuin in kunnen steken, dan is parkeren eenvoudiger, maar dat gaat wel ten koste van loopruimte.’ Saud ziet minder chaotische verkeerssituaties in de straat sinds de toestroom uit de Van Swindenstraat is gestopt, maar net als andere ondernemers denkt hij dat het te vroeg is om conclusies te trekken. ‘Deze periode is het altijd iets rustiger, mensen zijn nog op vakantie.’

De eigenaren van Toko Man Li Ho en New World Nails Studio zijn beiden van mening dat éénrichtingsverkeer de Javastraat geen goed doet. Het getoeter is inderdaad afgenomen, maar dit versterkt ook de zorg dat éénrichtingsverkeer ten koste gaat van het aantal bezoekers. Ook zij hebben aanloop van bezoekers van buiten de buurt. Volgens de uitbater van Durmaz Telecom is het probleem dat het éénrichtingsverkeer moet oplossen eigenlijk alleen aan de orde op zaterdagen. ‘Op andere dagen gaat het gewoon goed.’

Esther, die twee jaar geleden kledingwinkel Studio-S aan de voet van de Javastraat opende, ziet merkbaar verschil. ‘Er wordt veel minder vaak tegen het verkeer in gereden en de situatie in de straat is overzichtelijker. Ik ben er wel blij mee en voorstander van éénrichtingsverkeer. Ik zie ook de problemen die het veroorzaakt voor winkels die vaker en zwaarder bevoorraadt worden. Ik krijg een aantal pakketjes per dag binnen, maar het is zielig voor winkels die met kratten de halve straat door moeten sjouwen. Daar moet een oplossing voor komen.’

Naast de voordelen van betere doorstroming, wijzen verschillende geïnterviewden op een ander gevaar. Regelmatig negeren automobilisten de nieuwe verkeerssituatie en rijden ze tegen het verkeer in onder de spoorbrug door. Tegenliggend verkeer is hier niet op bedacht en ziet auto’s die de blinde hoek inslaan niet aankomen. Verschillende bijna-ongelukken

zijn het gevolg.

Tom Gallizia, eigenaar van de gelijknamige specialiteitenzaak en voorzitter van de ondernemersvereniging, herkent de tegenstrijdige geluiden die naar voren komen in onze rondvraag. Zelf is hij voorstander van éénrichtingsverkeer en van mening dat dit de aantrekkelijkheid van het gebied ten goede komt. ‘Ik denk dat het goed is dat ze iets aan de situatie doen. Er wordt nu echt minder dubbel geparkeerd en je merkt ook direct dat er minder wordt getoeterd.’

De uiteenlopende meningen passen bij de diversiteit van de Javastraat, maar lijken ook exemplarisch voor de ontstane tweedeling in de buurt. Ondernemers van het eerste uur hebben de wijk zien veranderen maar een loyale klantenkring behouden. Het zijn klanten die misschien wel noodgedwongen wegtrouwen wegens hoge huizenprijzen en gebrek aan woningen. Tegelijkertijd erkennen in de gesprekken ook deze ondernemers dat de veelzijdigheid, met meer ruimte voor horeca en kledingwinkels, het gebied goed heeft gedaan. Toch overheerst de vrees dat éénrichtingsverkeer en het ‘wegpesten’ van automobilisten vaste klanten wegjaagt. Het is alleen de vraag of deze ondernemers inspraakavonden wel benutten om hun stem te laten gelden. Voor het stadsdeel de uitdaging dit geluid ook te horen en ervoor te waken dat de eenvormigheid van enkel lunchzaken, boutiquewinkels en traiteurs de Indische Buurt bespaard blijft. ◀

De regels van online schrijven

Als je begin jaren 2000 op internet te vinden was, ken je haar wel: Merel Roze. In die tijd schreef zij een populaire weblog onder haar eigen naam. Al dat bloggen en een carrière als webredacteur heeft haar een kenner gemaakt op het gebied van online schrijven. Nu is er een boek: *De Regels van Roze*.

TEKST: MARISKA MEIJER
BEELD: BJÖRN MARTENS

Hoe schrijf je een pakkende online tekst, die bij de lezer aankomt? IJburgbewoner Merel Roze weet het. Zij begon in 2001 met één van de eerste weblogs van Nederland. Na jaren zelf veel geschreven te hebben werd ze contentspecialist, eindredacteur én: schrijftrainer. En Merel is op een missie: betere online teksten moeten er komen, waar lezers blij van worden. Haar pas verschenen boek *De Regels van Roze* gaat zwoegende, stuntelende of inspiratieloze schrijvers helpen.

Waarom heb je dit boek geschreven?

‘Ik geef veel schrijftrainingen voor de zakelijke markt; dat vind ik heel leuk om te doen. Maar het is jammer dat mijn cursisten vol inspiratie mijn training verlaten en ze na een tijdje toch vervallen in oud gedrag. Vaak kreeg ik de vraag naar een boek dat cursisten naar aanleiding van de cursus konden lezen. Dat boek ben ik zelf gaan schrijven. Ik weet wat werkt en wat niet werkt. Al mijn kennis over online

‘Schrijven is echt een ambacht en een denkwijze’

schrijven staat in het boek. Ik heb mijn eigen core business om zeep geholpen, haha.’

Het is niet je eerste boek toch?

‘Klopt, ik heb twee romans geschreven en in 2009 heb ik ook al een boek over online schrijven uitgebracht, samen met iemand anders. Maar inmiddels is er zoveel veranderd. Ook was dat andere boek in opdracht. Dit boek heb ik zelfstandig geschreven en zelf uitgegeven.’

Hoe is dat om iets in eigen beheer uit te geven?

‘Heel spannend, je moet er best wat in investeren, zonder te weten of je het terugverdient. Maar ik ben uiteindelijk heel erg blij met de keuze. Het ziet er helemaal uit hoe ik het wil, het is mooi, en tot het laatste moment heb ik er allerlei dingen aan kunnen veranderen. Het enige nadeel is dat ik nu zelf de pr moet doen,

dat vind ik dan wel een lastig dingetje. Gelukkig heb ik superveel goeie reacties gekregen. Bijvoorbeeld van mensen die ik helemaal niet ken, die het de bijbel voor tekstschrijvers noemen.’ Grappend: ‘Ik heb gewoon een bijbel geschreven!’

Waarom vinden mensen het lastig om te schrijven?

‘Iedereen leert schrijven op de lagere school. Dus we denken dat we kunnen schrijven. Maar schrijven is veel meer dan dat, het is echt een ambacht en een denkwijze. We leren ook aan dat moeilijk schrijven goed en professioneel is, met lange zinnen en ingewikkelde woorden. Ik denk: je moet taal gebruiken die meteen binnenkomt bij de lezer. Die de lezer meeneemt en waardoor de lezer snapt wat die moet weten. Uit allerlei onderzoeken blijkt dat we steeds slechter gaan lezen. En zeker online zijn we nog ongeduldiger en scannen we de tekst meer dan we lezen. Als je daar rekening mee houdt, kun je je boodschap goed overbrengen. Dus mijn hele boek is hopelijk zo makkelijk geschreven dat je meteen snapt wat er staat en wat je moet doen. Ik ‘praat’ ook heel erg tegen je in het boek. Het moest vooral geen saai leerboek worden, ik wilde ook dat het grappig was.’

Wat zijn de meest gemaakte fouten?

‘De allergrootste fout is dat mensen heel veel tekst produceren, maar dat je niet meteen snapt wat je aan het lezen bent, of waarom. En schrijven vanuit je eigen referentiekader is het slechtste uitgangspunt dat je kunt nemen. Dat staat ook in mijn boek: probeer eens te kijken naar het referentiekader van je lezer.’ Met een lach: ‘Wat ik zeg in het eerste hoofdstuk is (wijst naar haar voorhoofd): ik heb hier een enorme frons. En dat komt omdat ik heel veel

teksten heb moeten beoordelen. Mijn doel is dat dit boek mijn frons niet activeert, zodat ‘ie niet nog dieper wordt.’

Wat is jouw kijk op ChatGPT?

(ChatGPT is een programma dat door kunstmatige intelligentie bijvoorbeeld teksten kan produceren, red).

‘Ik vind ChatGPT een behulpzame stagiair. Zeker nu ik een training ChatGPT heb gevolgd, heb ik er meer lol in dan ik had gedacht. Het is ook wel heel spannend, want eigenlijk is ons beroep, net als veel andere creërende beroepen, door dit soort technologie best makkelijk te killen. Tegelijkertijd is het nu eenmaal de nieuwe werkelijkheid en kun je je er maar beter in verdiepen. Voor wat ik wil schrijven is ChatGPT gelukkig nog niet goed genoeg. Als mens moet je nog steeds het programma aansturen, maar daar word ik (of moet ik zeggen: wordt hij?) wel steeds beter in. Heel benieuwd hoe ik hier over een jaar over denk.’ <

Lang leve het pontje naar het Zeeburgereiland

FOTO: BJÖRN MARTENS

Sinds begin dit jaar vaart er een pontje tussen Zeeburgereiland en Sporenburg. De liefde voor het pontje leek een tijdje van één kant te komen, die van Zeeburgereiland en IJburg, maar deze verbinding biedt ook fijne mogelijkheden voor fietsers vanuit Oost en het centrum. Daarom deze steunbetuiging vanaf 'de overkant'.

Vanuit mijn huis aan de Veemkade heb ik riant uitzicht op het Zeeburgereiland. Toen ik hier 17 jaar geleden kwam wonen en uit m'n raam naar het Oosten keek, leek het alsof de wereld daar ophield. Wat ik zag was een vaaggroene vlakte met wat bomen, maar verder geen enkel teken van leven. Nou ja, links in de verte zag ik de Schellingwouderbrug. Als ik m'n best deed, zag ik daar auto's als een soort dinky toys over de brug bewegen, dus helemaal uitgestorven was het daar nou ook weer niet.

Inmiddels is m'n uitzicht naar het Oosten een stuk levendiger geworden. Er wordt hard gewerkt aan de bouw van Hogeschool Inholland die volgend jaar open gaat, en dan 6.000 studenten zal huisvesten. De pont zorgt voor een goede bereikbaarheid van de hogeschool vanuit het centrum. Voor het gebouw komt een groot waterplein, dat via een paar treden naar het waterbassin leidt.

Op de site van Inholland staat de fietsroute CS naar de hogeschool vermeld als 25 minuten, maar wanneer je gebruik maakt van het pontje, en je rekening houdt met de vertrektijden, dan haal je dit met gemak in 20 minuten. Ook de eerste woontoren in de Sluisbuurt -100

meter hoog - krijgt al aardig vorm. Inmiddels is de 22e verdieping bereikt; er volgen er nog 11. De 289 appartementen zullen medio 2024 opgeleverd worden. Deze woontoren Justus is vernoemd naar de ontwerper van de naastgelegen Oranjesluizen: Justus Dirks. Ik had nog nooit van hem gehoord. Justus krijgt de komende jaren gezelschap van nog een paar woontorens, met een hoogte van meer dan 120 meter, de hoogste van Amsterdam.

Het Zeeburgereilandpontje - door het GVB heel prozaïsch Veer F9 genoemd - vaart tussen de Ertskade op Sporenburg en de Sluisbuurt drie keer per uur heen en weer, van maandag tot en met vrijdag van 7 tot 19 uur.

Eigenlijk heeft het wel iets dorps, vind ik, zo'n pontje. Alleen het uitzicht vanaf de pont heeft weinig dorps. Je ziet hoe hier een heel stuk nieuwe stad uit de grond wordt gestampt.

De gebruikers van de pont zijn blij met deze nieuwe, kortere verbinding. Tot begin dit jaar moesten fietsers van het Zeeburgereiland en IJburg via de Amsterdamsebrug rijden, een irritante omweg. Op zich zou zo'n omweg nog niet zo erg zijn, als deze door een lommerrijk bos was gegaan. Maar je fietst langs de drukke Zuiderzeeweg, waarbij je permanent uitlaatgassen inademt. En je moet dan ook nog eens twee drukke, gecompliceerde kruispunten met stoplichten oversteken. Met een beetje pech ben je dan al snel minstens twintig minuten kwijt.

Ik ontdek tot m'n verrassing dat het pontje nog niet als alternatief is aangegeven op Goog-

le-maps. Het pontje moet duidelijk nog wat meer bekendheid krijgen. Volgens Jasper Trebes, teammanager GVB Veren, heeft de GVB bewust op een rustig start ingezet. De vaarroute is zeer druk bevaren en het is voor het GVB en Rijkswaterstaat spannend hoe het veer hier tussendoor zou laveren. Inmiddels is de nodige ervaring opgedaan en blijkt een veilige overtocht gewaarborgd. Straks zal de hogeschool InHolland de meeste reizigers opleveren, is de verwachting.

Het pontje heeft de status 'tijdelijk'. In de loop van zeven jaar onderzoekt de gemeente Amsterdam of er een definitieve verbinding moet komen. De term 'tijdelijk' is op z'n minst grappig te noemen. Hoezo tijdelijk? Gaat het pontje dan weer in 2030 verdwijnen, met het tot 50.000 inwoners groeiende IJburg en Zeeburgereiland, en de 6.000 studenten van Inholland?

Wellicht worden beide oevers ooit nog eens verbonden door een brug voor fietsers en voetgangers. Een groot deel van de inwoners zal met de fiets naar het Centrum en de rest van de stad willen rijden. Nog maar te zwijgen van de Amsterdammers die naar bijvoorbeeld het nieuwe skatepark - het grootste van Nederland - op het Zeeburgereiland of naar het strand van Blijburg willen. Tegen die tijd zullen velen wellicht nostalgisch terugdenken aan dat pontje dat ooit pruttelend beide oevers verbond. ◀

Herman ter Balkt

SAMENSTELLING: CORRY ZOLL

De Borneosteiger houdt de buurt in beroering!

De steiger heeft inmiddels een eigen site waar buurtbewoners en andere gebruikers van de steiger zich uitspreken over wat de steiger voor hen betekent. <https://borneosteiger.0az.nl>. Buurtbewoner Willem de Wit schreef een ode aan de steiger: 'De buurt en het water. De steiger is buurterfgoed dat wordt bedreigd door iemand die wil dat de buurt zich koest houdt voor haar gerief. Ik kan kiezen of ik me daarvoor afsluit, zogenaamd zen zijn, maar verdient de steiger - dat zijn wij allen - niet meer aandacht?' <

Cultureel erfgoed van Robert Jasper Grootveld verminkt

Midden in de zomervakantie begon de gemeente met herstelwerkzaamheden aan de drijvende tuinen in de Entreporthaven. Afkomstig uit de nalatenschap van de in 2009 overleden kunstenaar Robert Jasper Grootveld en beeldbepalend voor de Entreporthaven. De rijke begroeiing van planten en bomen van de drijvende tuinen dragen al meer dan twintig jaar lang bij aan de groenvoorziening in het Oostelijk Havengebied. Nationaal en internationaal worden ze gezien als drijvend cultureel erfgoed van de stad Amsterdam.

Met zwarte aan elkaar gebonden doeken is het aanzicht van de drijvende tuinen verminkt. De 'vlotenbouwers van Amsterdam' komen hiertegen in verzet. <

Wat vinden de bewoners van IJburg?

Een groep bewoners doet een onderzoek voor het participatieteam van IJburg en de gemeente naar de ervaring en beleving naar het leven op IJburg. Zij verzamelen verhalen van bewoners over het leven op IJburg, zoals:

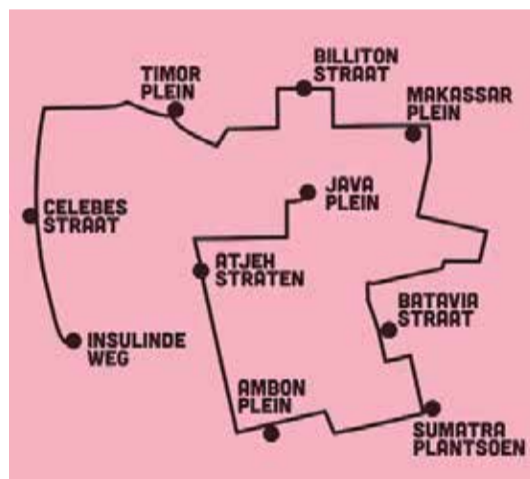
- welke emoties spelen een rol bij bepaalde plekken op IJburg;
- wat wordt gewaardeerd op IJburg;

- hoe wordt het wonen op IJburg beleefd.

De groep IJburg DeepMap wil de verhalen bundelen en er een visualisatie van maken voor de gemeente en laten gebruiken voor de ontwikkeling van Strandeiland. IJburg bestaat nu 20 jaar. Het is dus al meer dan 20 jaar geleden dat planologen en ontwerpers van de gemeente het stedenbouwkundig plan van IJburg uitrolden. Sinds dit stedenbouwkundig plan hebben de bewoners van IJburg meer betekenis gegeven aan de straten, pleintjes en parken van IJburg. Bewoners hebben inmiddels extra lagen aan deze stedenbouwkundige kaart toegevoegd. DeepMap wil deze diepere laag te zichtbaar maken.

Geïnteresseerd? Neem dan contact via onderstaand e-mailadres ijburgdeepmap@outlook.com <

De koloniale straatnamen van de Indische buurt

Met een wandelroute, een tentoonstelling en een verdiepende podcast licht oostcast de onderbelichte verhalen toe achter de koloniale straatnamen van de Indische Buurt. Javastraat, Ambonplein, Sumatraplantsoen, het zijn namen van straten waar vandaag de dag kritischer naar wordt gekeken.

De eerste straatnamen werden in 1900 toegekend aan de Indische Buurt.

Langs de wandelroute staan tien informatieborden met kunstwerken van Fré Calmes, Gigi van Grevenbroek, Jerrold Saija en Nicky Saliha. Via qr-codes zijn verhalen over de straatnamen te horen. Voor meer verdieping is er een podcast waar de makers in gesprek gaan met buurtbewoners over hoe Oost een buurt kan worden waar iedereen zich thuis en gezien voelt. 'oostcast straatnamen Indische buurt' is tot en met 11 januari te zien. <

Leen gereedschap in de buurt!

Bij Gereedschapsuitleen Oost leen je voor een klein bedrag allerlei gereedschap, bijvoorbeeld om te boren, timmeren of tuinieren. Lenen in plaats van kopen bespaart grondstoffen

en energie, en is goed voor het klimaat. En jij bespaart er zelf geld mee. De uitleen is voor en door buurtbewoners. Een initiatief van Buurtcoöperatie de Eester en mede mogelijk gemaakt door de Meevaart & Gered Gereedschap Amsterdam. Vind meer informatie, openingstijden en reserveer gereedschap op www.eestergereedschapsuitleen.nl. Of kom langs wanneer de uitleen open is in de Meevaart op Balistraat 48A. <

Sloop van de Drenthhal aangekondigd

De Drenthhal in het Cruquius gebied wordt gesloopt. Dit is nodig, omdat het gebouw in zeer slechte staat is. Bovendien zit er asbest in het gebouw. Dit wordt op een veilige manier verwijderd. Op dezelfde plek komt een nieuwe Drenthhal. Nu zitten er nog huurders die verzocht zijn de hal voor het einde van het jaar te verlaten. De oude hal is een gebouw om te behouden. Dit betekent dat de vorm en historische details in de nieuwe hal terug moeten komen. Deze krijgt daarom ongeveer dezelfde historische vorm als de bestaande hal. Ook worden er aan de zuid- en zuidwestkant huurwoningen met een middelhuis bijgebouwd. Waarschijnlijk is de nieuwe hal in 2028 klaar.

In de nieuwe hal komen functies voor kunst en cultuur en bedrijfsruimtes. Er komt een ontmoetingsplek voor buurtbewoners, een soort buurtkamer. En ook komt er een ruimte voor jeugd- en jongerenwerk. <

Is mijn integratie mislukt?

TEKST: HANNIE RAAFF
FOTO'S: MARCEL DE CNOCK

In 2016 keerde ik terug naar mijn roots, naar Amsterdam. 'Wacht maar af!' zei ik tegen mijn Maastrichtse vrienden, 'mijn volgende verjaardag is een multicultureel feestje. Je bent daar geen 'import' zoals hier, iedereen komt overal vandaan, maar iedereen is een Amsterdammer'! Acht jaar later kijk ik met enige schaamte naar de foto van mijn verjaardag. Tien goede vriendinnen, negen wit, één zwart. Volgens de socioloog Maurice Crul is mijn integratie mislukt.

Het stond in het dagblad Trouw van 27 juli jongstleden en ook in het Parool van afgelopen 2 september: volgens het onderzoek 'de nieuwe minderheid' behoor ik tot de mensen zonder migratieachtergrond die een numerieke minderheid van 40% vormen. Ze genieten van de multiculturele verworvenheden van de buurt maar mensen met een migratieachtergrond behoren niet tot hun (witte) bubbel. Geldt dat ook voor mij? Ik heb me vol overtuiging in het volle leven van de Indische buurt gestort en dan toch die witte bubbel. Hoe kan dat?

Ik ga, net als Crul, op onderzoek uit. Mijn persoonlijke ervaringen en mijn verhalen voor de IJopener vormen de onwetenschappelijke bronnen.

Waar ontmoet je elkaar?

Ik kocht een nieuwbouw appartement in de Indische Buurt, de leukste multiculturele buurt van Amsterdam. Het complex is opgezet voor drie typen bewoners: eigenaar bewoners, sociale huurders en huurders in de vrije sector, een ideale mix voor integratie. De eigenaar bewoners zijn net als ik, goed opgeleide

middenklassers, weliswaar wat verschillen in huidskleur maar geen indrukwekkende cultuurverschillen.

De bewoners van de sociale huur, waaronder veel met een migratieachtergrond, hebben een aparte lift. Die kom ik dus nooit tegen. De vrije sector huurders zijn veelal expats en yuppen. Vanwege de extreem hoge huren blijven ze hier kort wonen, contacten blijven beperkt.

Ik doe bij voorkeur mijn boodschappen bij de kleine (allochtone) winkels in en om de Javatraat.

Als nieuwe Amsterdammer bleef ik niet achter de geraniums zitten.

Ik ging op Pilates, daar zitten alleen goed opgeleide witte vrouwen op. Ik ging op een koor in de Meevaart, alleen witte zangers. Een leesclub. We lezen veel literatuur van Nederlandse schrijvers met een migratieachtergrond. Maar we zijn zelf allemaal wit. Ik ging op klarinet-les bij Emirhan, een virtuoos klarinettist, eerste generatie Turk en de oprichter van een band waar Amsterdamse jongeren met diverse achtergronden in spelen.

Ik speel nu in een seniorenband en in een 80-jarige muziekvereniging en ben daar geen

mensen met een migratieachtergrond tegen gekomen.

Ik zat één jaar in de redactie van de IJopener (destijds helemaal wit) en schrijf nog steeds verhalen voor deze buurtkrant. Bij voorkeur interculturele buurtverhalen.

Samengevat: Met mijn lifestyle en hobby's kom ik geen mensen met een migratieachtergrond tegen. Wel als schrijver voor de IJopener, maar die contacten zijn éénmalig en komen niet op mijn verjaardag.

Hoe divers zijn andere clubs?

Een buurt heeft plekken nodig waar men elkaar kan blijven ontmoeten, vindt onderzoeker Crul. Het onderwijs is daarvoor een belangrijke plek, hij pleit voor buurtscholen. In de Indische Buurt bezocht ik vier basisscholen. Volgens de onderwijsinspectie zijn alle scholen in de Indische Buurt uitstekend, met een prima pedagogisch klimaat en goede gemiddelde prestaties. Desondanks brengen 'witte ouders' uit de buurt hun kinderen naar school in de Watergraafsmeer.

De eerste school die ik bezocht was de Islamitische school. De directeur destijds heette Ha-

kima. Ik speelde open kaart en vroeg meteen of een Islamitische school integratie niet in de weg zat. 'Integendeel', was haar antwoord, 'wie denk je dat conservatieve ouders beter kan overtuigen dat we andere meningen en homo's moeten respecteren? Jij of ik? Waar kunnen kinderen beter leren wat in de Koran staat? Op school onder pedagogische begeleiding of op zondag op een Koranschool? Of op straat? Voor kinderen is het een rustig gevoel dat ouders en school in grote lijnen hetzelfde geloven. Islamitisch onderwijs is goed voor hun emancipatie.' Ik ben een fanatiek voorstander van openbaar onderwijs maar nu begon ik hevig te twijfelen aan mijn standpunt. Maar twijfel overkomt me vaker sinds ik in de Indische Buurt woon.

Ik sprak meester Mustapha, adjunct directeur van de Indische Buurtschool. De Indische Buurtschool is er het best in geslaagd de witte minderheid in de school te krijgen en te houden. Meester Mustapha organiseerde ouderavonden waar ouders thema's bespreken over opvoeding, met na afloop een gezamenlijke maaltijd. 'Er wordt hier halal gegeten en niet gezeurd over het biertje dat ik erbij tap' was de leus van Mustapha. Hij is nu met pensioen. Al schrijvend en onderzoekend kwam ik tot de ontdekking dat niet alleen het onderwijs en mijn favoriete clubjes zwart of wit zijn, maar het hele Amsterdamse verenigingsleven tot in zijn haarvaten is gesegregeerd. De sportclubs, zangkoren, vrijwilligersorganisaties, zelfs horeca! Maar iedereen is welkom, graag zelfs. Ga naar het podium van het Indische Buurtfestival en zie: de bandjes die spelen zijn wit of zwart. Alleen het publiek is zeer gemêleerd en zingt en danst enthousiast mee.

Hoe treed je uit je bubbel?

Sociologische onderzoeken brengen verschillen in kaart, verwerken die in diagrammen en tabellen, maar het zijn algemene gegevens. In de dagelijkse contacten tussen allochtonen en autochtonen (mag je dat nog zo noemen?) kan dat lelijk in de weg zitten. Je kan niet iedereen over één culturele kam scheren. Je kan ook niet alle verschillen in cultuur en godsdienst kennen. We kunnen fouten maken. Bij twijfel is er maar één goede oplossing: vragen. Maar vragen stellen ervaren we als dom, brutaal, en eng.

Ik loop in een grote bocht om een groep donkere jongens heen die de speeltuin geannexeerd hebben. 'Die moeten toch ook ergens chillen,' zegt de kleine jongen die ik interview over de renovatie van de speeltuin.

Echt bang ben ik voor antisemitisme in mijn buurt. Ik moet een gehoorapparaat naar Israël sturen. De man achter de balie draagt een Djellaba. Hij leest het formulier dat ik heb ingevuld en begint mijn pakje opnieuw in te pakken. 'Een gehoorapparaat is heel kwetsbaar mevrouw. Israël lijkt mij trouwens een prachtig land, daar zou ik ook wel eens heen willen.' Angst is een slechte raadgever, het zit goede contacten in de weg.

Wat we over het hoofd zien, is dat cultuur één aspect is van onze persoonlijkheid. We worden ook gevormd door opvoeding, karakter, belangstelling, talenten, noem maar op. Wat meester Mustafa deed op ouderavonden, is ouders laten zoeken naar hun overeenkomsten in plaats van verschillen en dan heb je echt goed contact. Dat is leerzaam, leuk en komt buiten je vanzelfsprekende bubbel dat is een van de leuke kanten.

Cultuurverschil in het contact kan schuren. Maar schuren kan goed zijn om glans en beweging te verbeteren.

Wat is nu eigenlijk het probleem?

Terug naar de foto van mijn 76e verjaardag. Is er iets fout gegaan met mijn integratie? Het

lastige is dat er voor de witte minderheid geen definitie is van integratie is.

Socioloog Crul verwacht dat in de toekomst de nieuwe minderheid waar ik toe behoor, meer vrienden met een migratieachtergrond zal krijgen omdat ze daar van jongs af aan mee leren omgaan. Op de Hogeschool waar mijn Surinaamse vriendin werkt, worden werk- en studiegroepen gedifferentieerd samengesteld. Dat is leerzaam! Ga je echter in de kantine kijken dan zie je bubbels van Marokkanen, Surinamers en witten. O wee als mijn vriendin er iets van zegt. 'Mogen we na de lessen even uitpuffen bij onze eigen mensen? Dat doet die kluit uit Purmerend ook.'

Ze hebben een punt. Het is een basaal menselijke eigenschap om je prettig te voelen bij mensen die op je lijken, de zelfde belangstelling hebben en dezelfde achtergrond. Zolang iedereen gelijk recht heeft op zijn eigen bubbel is er toch niets aan de hand? De ellende begint bij uitsluiting en achterstand.

De Indische Buurt was ooit een probleebuurt met armoede, criminaliteit, achterstand, verkrotting. Nu is het een prachtige wijk die goed onderhouden moet worden. Dat is de basis waarop we allemaal goed met elkaar kunnen omgaan, langs elkaar en met elkaar.

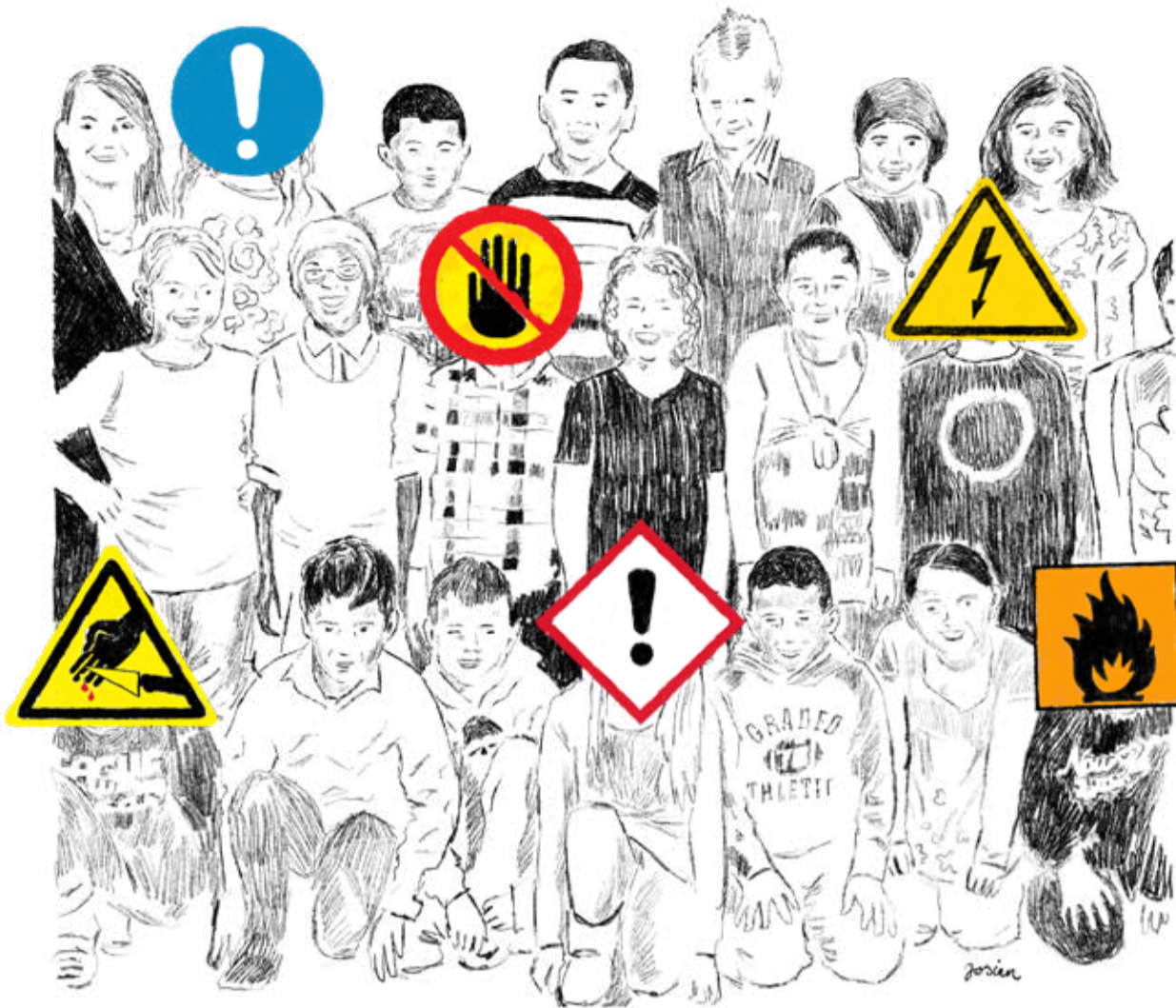
Crul vindt dat verbinders een belangrijke rol hebben in de multiculturele samenleving. Verbinders zijn mensen als Hakima, Mustapha, Emirhan en de kleine jongen in de speeltuin. Zij zijn in staat om mensen bij elkaar te brengen, verschillen te overbruggen. Misschien heb ik dat verbindings-talent ook wel een beetje. Zou mijn integratie in de buurt dan toch geslaagd zijn?

Ik sta op de tramhalte met deze goede gedachten. Twee Havo meisjes met hoofddoeken wachten ook op de tram, ze klagen over het drukke rooster en dat met Ramadan. Ik toon mijn begrip, stomme roosteraar. 'Heeft u ook moeite met vasten?' 'Nee, ik houd geen Ramadan, ik ben Joods.' Je moet soms wat lef tonen. Even die verschrikte blikken. 'Nou ja, daar kunt u ook niets aan doen.'

Gevoel voor humor en niet op alle slakken zout leggen. Dat maakt de verbinding ook een stuk makkelijker <

Het onderzoek 'de nieuwe minderheid' is gratis te downloaden via www.vuuniversitypress.com

Het vroege signaal

In koffiebar Superette aan het Javaplein praten we over korte lontjes, lange tenen en verkeerd begrepen kinderen. Klopt het beeld dat er van steeds jongere buurtbewoners de dreiging van geweld uitgaat en hoe kan je dit voorkomen? De IJopener gaat op zoek naar antwoord en spreekt met Martijn de Koning van het Preventief Interventie Team (PIT).

TEKST: RUBEN CARDOL
ILLUSTRATIE: JOSIEN VOGELAAR

Martijn is een geboren Amsterdammer en kent de Indische Buurt als bewoner en werkveld. Hoewel het flink veranderde sinds zijn jaren in de bediening bij het Badhuis, voelt het nog heel vertrouwd. Martijn is opgeleid als sociaal pedagogisch hulpverlener. In zijn eigen jeugd was hij niet altijd de makkelijkste, maar uiteindelijk kwam hij gewoon op zijn pootjes terecht. Welke factoren stuurden hem in de juiste richting en welke vriendjes in de verkeerde? Het is een vraag die hem nog altijd fascineert en mede bepalend was voor zijn studie en baankeuze. De gedachte dat een klein beetje bijsturen op jonge leeftijd een groot verschil op latere leeftijd maakt staat centraal in de aanpak van het Preventief Interventieteam. Waar het onderbuikgevoel maatschappelijk als slechte raadgever wordt gezien, mag hier in de opvoeding vaker naar geluisterd worden. 'Als je ziet dat een kind snel boos is, moeite heeft met regels of je vermoedt dat het thuis wat moeilijker gaat, moet je dat gevoel serieus nemen.'

'Als ik met ouders praat waarvan een puber de verkeerde kant op gaat, dan vraag ik vaak: waar begon het? In veel gevallen krijg je dan al signalen uit de vroege jeugd. Daarom is het zo belangrijk om bij 12-minners gedrag al be-

sprekbaar te maken. Het taboe op hulp vragen bij opvoeding, en angst om niet aan het juist plaatje te voldoen, moeten we echt doorbreken. De insteek is positief, we gaan er vanuit dat een kind wil leren en spelen, maar dat er ook iets is waardoor dat niet lukt.' Het PIT spreekt op neutraal terrein met verzorgers, maar onderzoekt naast externe factoren ook hoe inlevingsvermogen, zelfregulatie en de omgang met groepsdruk invloed heeft op een kind.

Het gezin

Martijn benadrukt dat het PIT geen voorportaal is van jeugdzorg, maar het is wel één van de instanties waar contact mee is. 'Als in een gezin een oudere broer in aanraking komt met de politie, dan gaat daar alle aandacht naar toe. Zo'n situatie heeft enorme impact op jongere broertjes en zusjes. In een situatie als deze maakt het PIT onderdeel uit van de zorginstanties die kan worden ingeschakeld, bijvoorbeeld om bij een huisbezoek juist in gesprek te gaan met jongere familieleden.'

De veiligheidsdriehoek voor kinderen onder de twaalf, bestaat voor het PIT in de ideale situatie uit een maandelijks overleg tussen de intern begeleider van een school en de ouder-kind-adviseur. 'Als je oog hebt voor leerlingen waarvan school denkt: 'volgens mij is

hier wat extra's nodig' dan kunnen we echt in veel situaties nog bijsturen.'

Angst als slechte raadgever

In juli staat PIT opnieuw in de belangstelling. Op social media duikt een filmpje op van een 11-jarige die meerdere keren met een keukenmes uithaalt naar een leeftijdsgenoot. Op de vraag of wapenbezit een hype of zorgwekkende trend is, wijst Martijn naar social media. 'In die acht jaar dat ik dit werk doe zijn voor mijn gevoel vooral dreiging en angst toegenomen. In die zin lijkt het verhard. Kinderen die op jonge leeftijd met een wapen lopen doen dat vanuit angst.'

Het is een aandachtsgebied waar zowel ouders, scholen als zorgverleners op achterlopen. Er is geen zicht op online groepen waar de dreiging van geweld vaak begint. 'Maar het zijn niet alleen de kinderen, ook ouders onderling. Daarmee halen zij een hele onveilige situatie de school in. Ik heb wel het idee dat de lontjes korter zijn.' Het incident op Wittenburg heeft wel een beweging op gang gebracht. Team Schoolveiligheid, die zich oorspronkelijk alleen richtte op mbo's en middelbaar onderwijs, start nu ook een pilot op basisscholen. 'Dat is ook iets waar ik voor pleit. Blijf aandacht houden voor de 12-minners. Ga niet alleen maar op mbo's aan de slag, maar blijf denken aan preventie.' <

Spookrijders

TEKST: SIMONE SLOTBOOM
FOTO: ROSS SLOTBOOM

'Dat valt me nou tegen van jou, mevrouw Slotboom. Dat jij dat doet!' De buurvrouw legt niet uit waarom precies, maar ik kan me er iets bij voorstellen. Ik lijk een nette dame. Een die zich aan de regels houdt. Die anderen de les leest. In mijn column weliswaar, maar toch. Ik belicht graag zaken die niet door de beugel kunnen. Maar vandaag ben ik zelf aan de beurt. Ik probeer me te verdedigen. Ik werp tegen dat er geen plek is voor fietsers op de weg. Dat de stoep ruim is. Dat ik aan de rand blijf, voorzichtig doe en afstap als het nodig is. Maar ik ben kansloos. 'Als jij er fietst, doet straks iedereen het. Misschien doe jij voorzichtig, maar anderen niet.' Ze heeft gelijk. Hoe vervelend het ook is om toe te geven. Het kan echt niet.

Ik doe het omdat het makkelijk is. Het trottoir naast het Mien Ruys-Plantsoen is breed en uitnodigend. De rijweg ernaast smal met een verhoogde middenberm. Achteropkomend verkeer kan niet inhalen. Fietsers veroorzaken file. Oversteken naar de gewenste rijstrook – het eiland af – is lastig. Eerst de fiets de stoep af tillen, tussen geparkeerde auto's door. De verhoogde berm op, én weer af. En dan nog opstappen zonder de verkeersstroom te hinderen. De andere optie is een omweg. Met de fiets aan de hand teruglopen over de stoep, in de tegenovergestelde richting, verder het eiland op. Vervolgens oversteken en omkeren waar de berm ophoudt en de weg verbreedt. Maar het blijft gedoe.

Op de stoep fietsen is de weg van de minste weerstand. Door de aparte verkeerssituatie is er een soort ongeschreven wet ontstaan dat het brede trottoir – naast het Mien Ruys-plantsoen – tevens als fietspad fungeert. Maar de buuf heeft gelijk. Het mag niet. Dus loop ik braaf naar het Azartplein met de fiets aan mijn hand. Dat is het juiste. Waarom deed ik dat voorheen niet? Al snel snap ik waarom. Ik ben vaak laat. En ongeduldig. Niet fietsen uit principe blijkt lastig. Vaak loopt er niemand. Of halen fietsende fietsers me in. In principe ben ik dan principieel voor niets. Voor de vorm. Ik hou het een paar dagen vol en stap dan weer op. Maar in mijn hoofd hoor ik de buurvrouw.

Ik besluit twee vliegen in één klap te slaan. De fietsenrekken voor de deur zijn overvol. Aan de overkant zijn ze leeg. Niemand wil de hink-stap-sprong de weg over maken. Bij thuiskomst fiets ik meteen om. Via de rijweg. En parkeer de fiets aan de

overzijde. Dan rijd ik overdag zo weg. Zonder gesjouw en gehannes. Zogezegd, zgedaan. Ik wacht met wegfietsen tot de weg vrij is. Als er nog verkeer achterop komt, duik ik een parkeervak in. Als die bezet zijn – wat vaak zo is – , trap ik stevig door. Geïrriteerde automobilisten achter me, neger ik. Evenals krampachtige, tevergeefse pogingen tot passeren. Ik ben al een stuk op weg als ik schrik van getoeter. Er zit een grote touringcar achter me. Ik kan geen kant op. Ik voel me opgejaagd. De chauffeur blijft toeteren. Het is een Poolse bus. Een immens ding. Hij past amper op de weg. Wat die op het KNSM-eiland doet, geen idee. Waarschijnlijk is hij verdwaald en moet hij bij hotel Jakarta op de kop van Java zijn. Of de cruiseschepen. Een halve hartverzakking verder, als ik het fietspad veilig bereik, zie ik de bus inderdaad afslaan naar Java-eiland.

De volgende dag is het weer bal. Net zo'n touringcar. Met Poolse tekst. Ik voel me Klein Duimpje met de reus hijgend in zijn nek. Maar dan zonder zevenmijlslaarzen. Ik snap er niets van. Wat doen die bussen op het eiland? Ik krijg de bussen – net als de woorden van de buuf – niet uit mijn hoofd.

Dus ga ik op onderzoek uit. Het blijken ingehuurde 'pendelbussen' die de gewone lijndienst vervangen vanwege personeelstekort bij het GVB. Maar niemand stapt in. Begrijpelijk. Bus 43 ziet er toch iets anders uit. Deze lijkt naar Polen te gaan in plaats van het Centraal Station. Het papiertje met 443 achter de voorruit helpt ook niet erg. De chauffeurs zijn en spreken Pools. Engels blijkt lastig. Ze rijden vooral leeg rond. Letterlijk rond: van de KNSM-laan naar het Azartplein (voor het Azartveer) door naar Java-eiland, over de Jan Schaeferbrug (voor tram 26), via de Oostelijke Handelskade naar de C. Van Eesterenlaan (voor tram 7), naar Borneo-eiland en dezelfde cirkel weer terug. Naar het CS gaat hij niet. Het is een overstap-service. Dus stap gerust in. En als er toevallig fietsers voor rijden, roep dan

even: Nje tromb! Dat betekent – in mijn beste fonetisch geschreven Pools: Niet toeteren!

Maar als het meezit zijn alle GVB-chauffeurs in september terug van vakantie. En de lege Poolse 'spookbussen' in het Oostelijk Havengebied niet meer dan een hilarische zomeranekdote.

En ik, ik beloof plechtig nooit meer te 'spookrijden' op de stoep. Oké, buuf? <

AMSTERDAM PRINT SERVICE

THE PHOTO FACTORY

professionals in print

Een simpel wissellijstje op standaard formaat of maatwerk tot op de mm nauwkeurig; met ruim 1500 lijsten op voorraad, ruim 400 profielen en eigen passe partout snijservice slaagt u bij ons altijd!

Neem uw afdruk, poster of ander mooi kunstwerk mee en we adviseren u graag over een goede keuze.

<p>Lijsten</p> <ul style="list-style-type: none"> - hout - aluminium - kunststof 	<p>Opspannen van</p> <ul style="list-style-type: none"> - canvas - schilderij - borduurwerk
<p>Glassoorten</p> <ul style="list-style-type: none"> - floatglas - helder - anti reflex - UV werend - Clear Colour 	<p>Opplakken op</p> <ul style="list-style-type: none"> - aluminium - Dibond - MDF - Forex - Centafix
<p>Inlijsten van</p> <ul style="list-style-type: none"> - foto afdruk - schilderij - borduurwerk - 3D, bijv. t-shirt 	<p>Lamineren</p> <ul style="list-style-type: none"> - lustre - glans <p>Passe partouts</p>

U vindt ons vlak bij winkelcentrum Brazilië, bereikbaar met tram 26, gratis parkeren onder de AH.

C. van Eesterenlaan 15, Amsterdam,
020 - 419 7200
www.thephotofactory.nl

de **P**ianotemmer
stemmen onderhoud reparatie restauratie

HANS KRAMER | +31 (0)6 40 06 69 37 | KNSM LAAN 756E

SINDS 1991 | WWW.PIANOTEMMER.NL

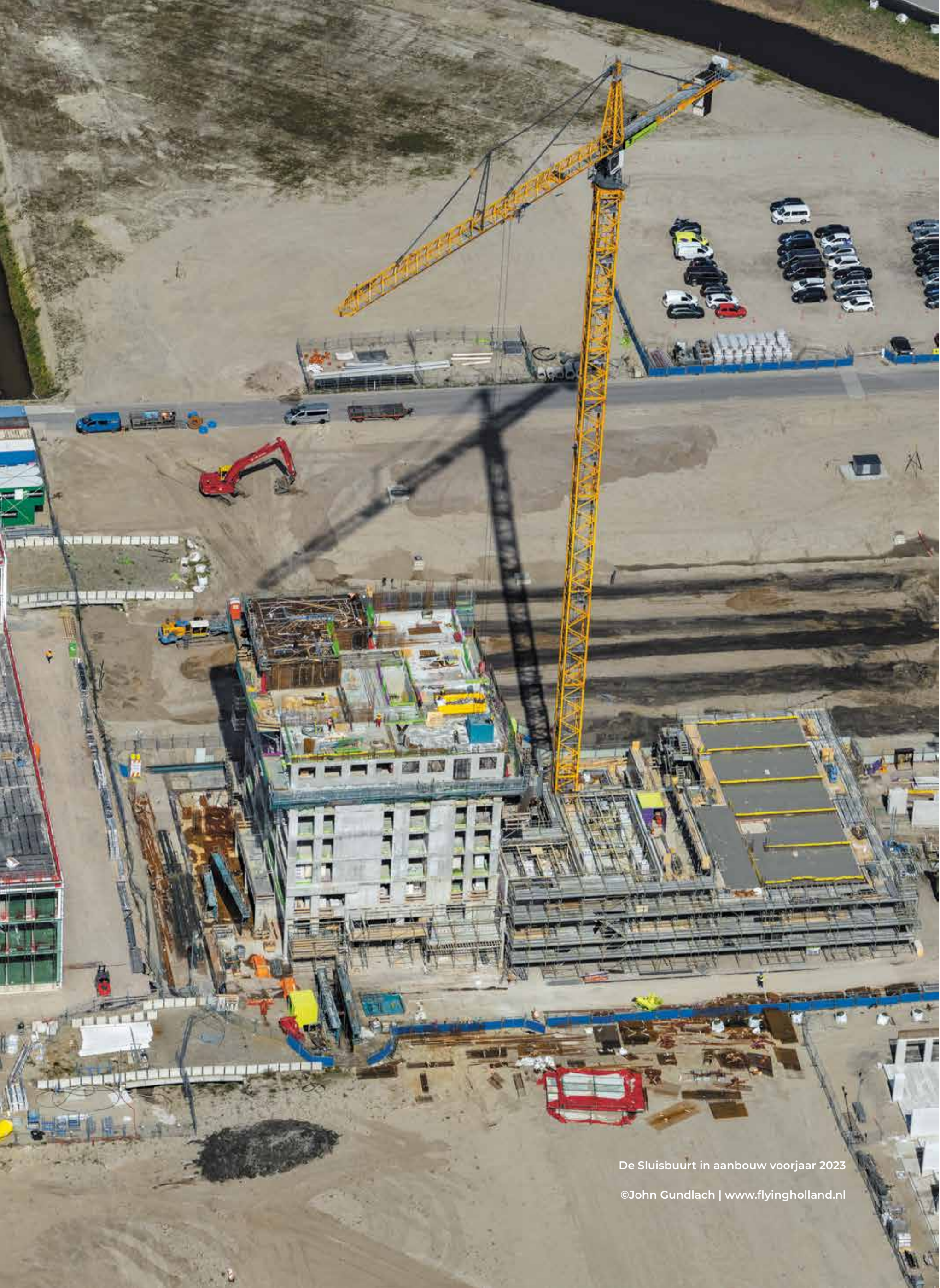
Groot voor jonge mensen.nl

therapeutische coaching voor kinderen,
jongeren en ouderbegeleiding

Samen voorkomen dat
problemen van nu
problemen van later worden

De Sluisbuurt in aanbouw voorjaar 2023

©John Gundlach | www.flyingholland.nl

TEKST: LIDA GEERS
BEELD: LIDA GEERS, JEDAN TUTUHATUNEWA

Jedan tevreden over leuk, werkzaam leven

Jedan Tutuhatunewa ging vier jaar geleden met pensioen na 43 jaar in het decoratelier van de Nationale Opera gewerkt te hebben. Hij is volgens eigen zeggen geen autonoom kunstenaar, maar wie goed naar hem luistert komt er gaandeweg achter, dat hij het zomaar wel had kunnen zijn.

Jedan kon goed tekenen, zo goed dat hij naar de Kunstnijverheidsschool, de huidige Rietveldacademie, zou gaan. Dat ging helaas niet door omdat hij onvoldoende vooropleiding had. Na zijn militaire dienst kreeg hij op het arbeidsbureau drie opties: bij C&A etaleur worden, bij V&D zorgen voor de publiciteit of bij de Nederlandse Operastichting op de decorafdeling werken. Daar hoefde Jedan niet lang over na te denken en hij meldde zich aan bij de schilderafdeling van de Operastichting. Daar hadden ze al iemand aangenomen, maar veelzijdig als hij is vond hij de timmerafdeling ook prima. Dat was in 1976. Jedan timmerde niet alleen aan decors, die toen nog allemaal van hout waren. Hij timmerde ook meubels, hetgeen niet onopgemerkt bleef. Voordat hij met een meubelstuk aan de slag ging, maakte hij er een technische tekening van en deed dat op de tekentafel van zijn chef, als die hem niet nodig had. Het timmeren maakte plaats voor een vaste aanstelling als technisch tekenaar, waarvoor hij ook werktuigbouwkunde heeft gestudeerd. Jedan: 'Technisch tekenen is nooit mijn hobby geweest. Ik vond het leuker mee te denken met een decorontwerper over hoe het decor eruit

zou moeten zien. De artistieke operaleiding beslist ongeveer een jaar van te voren wat voor voorstelling het wordt en welk artistiek team hieraan te koppelen. Daarna beslissen de regisseur en de ontwerper over het toneelbeeld. De ontwerper geeft aanwijzingen hoe het decor er uit gaat zien. Dat waren soms heel summiere aanwijzingen, waarmee je dan aan de slag ging. Er worden tekeningen gemaakt en een maquette. Als die goedgekeurd zijn, krijgt de decorbouwer het fiat om te beginnen. Hierna volgt een heel groot en ingenieus bouwkundig proces. Tegenwoordig gaat natuurlijk alles digitaal, maar toen ik begon was dat allemaal handwerk. Zowel de tekeningen als de maquettes.'

Denken als kunstenaars

Jedan vertelt dat er in de tijd dat Pierre Audi operadirecteur was vaak kunstenaars werden gevraagd voor het ontwerpen van het decor. Zo heeft hij met veel kunstenaars samengewerkt, onder wie Karel Appel, Georg Baselitz en Jannis Kounellis. 'Het punt is dat kunstenaars niet gewend zijn hun ideeën om te zetten in een bouwkundig proces. Het was dan mijn taak om de krabbeltjes die ze maakten

om te zetten in een decorontwerp, dat helemaal in hun stijl was. Bij Kounellis was dat behoorlijk ingewikkeld, omdat hij altijd met staal en aards materiaal zoals kolen werkte. Maar het kon zo gek niet zijn of ik vond er een oplossing voor. Ik was echt trots als een kunstenaar als Kounellis zonder problemen mijn voorstel voor een onderdeel van het decor goed vond. Dan had ik hem en zijn idee goed begrepen, daar was ik goed in.'

Dat het spectaculaire decors opleverde, blijkt wel uit een recensie in de Theaterkrant. Hierin kreeg het decor van Kounellis alle lof toegezwaid. Citaat: 'Met veel staal – en het moest tot grote schrik van de theatertechnici écht staal zijn – maakte hij het adembenemende decor voor Wagners Lohengrin. Wagner zwaar? Ja, bij Kounellis wel. Nog niet eerder klonken de Mannen van Brabant uit de opera zo letterlijk als een muur van geluid. En niet eerder vormden zij ook visueel een prachtig contrast met de zwanenveren [ook van staal red.] in de intieme momenten.' De laatste opera waarvoor Jedan aan de slag ging was in 2015 voor de opera Lulu, gecomponeerd door Alban Berg en geregisseerd door de Zuid-Afrikaanse beeldend kunstenaar William Kentridge. Het de-

cor bestond uit schuivende panelen waarop animaties en videoprojecties te zien waren van tekeningen van Kentridge. Het geheel was volgens de recensies wonderschoon.

Lulu, de laatste opera

Aan Lulu denkt Jedan nog met genoeg terug. Daarna kreeg hij meer vrijheid en mocht zich bezighouden met onder andere het opslagbeheer van de maquettes. Jedan: 'Daar werd vaak nogal nonchalant mee omgesprongen. Tussen 1960 en '70 werd er veel weggegooid, totdat het besef kwam dat het bewaren van een stuk geschiedenis heel belangrijk was. Ik was min of meer de eerste die werd aangesteld voor het beheer ervan. Ik heb ook boeken vol met negatieven bewaard en heb in mijn vrije tijd, nadat ik met pensioen was gegaan, alles gecatalogiseerd. Al met al, als ik terugkijk, heb ik een leuk werkzaam leven gehad, waarin ik

veel kansen kreeg. Toen ik met pensioen ging had ik geen zin in een receptie of zoiets. Ik ben naar de directie gegaan en heb gevraagd of ik in plaats daarvan een expositie mocht houden met foto's uit mijn fotoarchief om te laten zien wat er allemaal in de decorafdeling gebeurt. Dat vonden ze een prima idee en ik ben aan de slag gegaan. Ik heb eenentwintig foto's uit mijn carrière laten printen op twee bij drie meter en in de hal bij de kassa van de Stopera geëxposeerd op bouwhekken. Plus nog een aantal heel grote foto's als een soort sandwiches op het plein voor de Stopera. Hierop zag je aan de ene kant alle techniek van het decor en aan de andere kant hoe hetzelfde decor er in de zaal uitzag. Dat was voor mij een heel leuk en fijn afscheid.'

Geen moment stilzitten

En nu, wat doe je nu? 'Eigenlijk heb ik het best

druk. Ik ben zijdelings met een paar decorontwerpen bezig. Sommige kunstenaars weten me nog steeds te vinden. Bovendien ben ik begonnen met het maken van een stripboek. Dat gaat over de jaren vijftig, toen mijn vader ook meubels maakte.' Het boek vordert volgens hem langzaam maar gestaag. Een andere tak van sport is muziek. Op zijn elfde kreeg hij een gitaar en werd door zijn vader aangemoedigd gitaar te spelen. Op school zat hij in een bandje en speelde herrie, vindt hij nu. Vijftien jaar geleden begon hij met akoestische muziek en tegenwoordig treedt hij regelmatig op. Gitaren zijn sowieso zijn passie. Als hij de kans krijgt pimpt hij ze op, specifiek naar wat volgens hem past bij de gitarist die het instrument bij hem koopt. Dus geen tijd om achter de geraniums te zitten. <

Contact: jedan@planet.nl

Reageer op de plannen voor de toekomst van het Zeeburgereiland en omgeving

De gemeente heeft vier plannen gemaakt voor een leefbaar en bereikbaar Zeeburgereiland, Steigereiland en omgeving.

U kunt tot en met donderdag 9 november reageren (zienswijze indienen) op:

- Het 'Ruimtelijk Kader'
- Concept Nota van Uitgangspunten 'Cruciale Mijl IJburglaan'
- Concept Nota van Uitgangspunten 'Definitieve Tramstalling Zeeburgereiland'
- Concept Notitie Voorkeursalternatief en Milieueffectrapport (MER) 'Verbinding Zeeburgereiland'.

Stedelijke, leefbare, groene wijk

Het plan 'Ruimtelijk Kader' gaat over de toekomst van het Zeeburgereiland. Dit groeit de komende jaren met zo'n 8.000 huizen. De uitgangspunten van dit plan zijn: een stedelijk, leefbaar en groen eiland ontwikkelen met focus op openbaar vervoer en fiets. Ook geeft het kader antwoord op vragen als: hoe zorgen we dat mensen hier prettig kunnen verblijven, wonen en werken, hoe houden we het eiland, ondanks de groei bereikbaar, en hoe kunnen we de verschillende buurten beter met elkaar verbinden. Het plan laat vooral de samenhang tussen de wijken zien en helpt de gemeente bij het maken van beslissingen over huidige en toekomstige ontwikkelingen.

Bereikbaarheid

Drie plannen gaan over het verbeteren van de bereikbaarheid en doorstroming voor fietsers, voetgangers, openbaar vervoer en auto's. Dit is nodig want niet alleen Zeeburgereiland groeit, maar ook IJburg (Strandeiland). Het gaat bijvoorbeeld om:

1. De aanleg van een nieuw plein boven op een korte auto-onderdoorgang bij de kruising IJburglaan/ Zuiderzeeweg, waarbij de trambaan (ook op IJburg) deels verplaatst naar het noorden, de doorstroming verbetert en er meer ruimte komt voor fietsers en voetgangers (plan 'Cruciale Mijl IJburglaan').
2. Een nieuwe definitieve en grotere stalling voor de IJtram op de Oostpunt. De stalling is onder andere nodig om extra trams te stallen die vaker naar Strandeiland op IJburg gaan rijden (plan 'Definitieve Tramstalling Zeeburgereiland').
3. Een nieuwe fietsbrug over het Amsterdam-Rijnkanaal, direct naast de Amsterdamsebrug, om het groeiend aantal fietsers op te vangen (plan 'Verbinding Zeeburgereiland').

Bekijken van de plannen

- De plannen zijn digitaal te vinden op: amsterdam.nl/inspraakzeeburgereiland.
- U kunt ook de schriftelijke exemplaren inzien bij Stadsloket Oost op het Oranje Vrijstaatplein 2 en op Stadsloket Centrum, Amstel 1. U kunt hiervoor zonder afspraak binnenlopen.

Reageren

Inspreken kan op verschillende manieren:

- Via een digitaal formulier op: amsterdam.nl/inspraakzeeburgereiland.
- Door uw schriftelijke reactie te sturen naar: Gemeente Amsterdam, afdeling Grond en Ontwikkeling, ter attentie van: Quinten Atsma, Postbus 1104, 1000 BC Amsterdam. Onder vermelding van: Inspraak Zeeburgereiland.

Wat gebeurt er met uw inspraakreactie

Alle reacties worden, per project, gebundeld in een Nota van Beantwoording. De inspraakreacties leiden mogelijk tot aanpassingen, die verwerkt worden in het definitieve Ruimtelijk Kader en de definitieve Nota's van Uitgangspunten. De raad stelt de definitieve nota's voorjaar 2024 vast.

Meer informatie en vragen

Meer informatie over de inspraak, een informatiebijeenkomst op 18 oktober en alle plannen vindt u op: amsterdam.nl/inspraakzeeburgereiland. Of stel uw vraag via telefoonnummer 14020.

TEKST: CORRY ZOLL
BEELD: RENSKÉ TOTTÉ

Van samen spreken leer je meer

Met het groeiend aantal niet-Nederlandstalige bewoners in Amsterdam neemt de behoefte aan Nederlandse taal cursussen toe. SamenSprak Oost biedt datgene, waar in andere cursussen niet altijd ruimte voor is: het oefenen van spreekvaardigheid. Voor de IJopener een belangrijk thema en een mooie gelegenheid om aandacht te besteden aan de SamenSprak-taalcoaches.

SamenSprak Oost, onderdeel van het Wijkopbouworgaan Oost, zet zich in voor anderstaligen uit Amsterdam Oost die hun Nederlandse spreekvaardigheid willen verbeteren. Taalcoaches Barbara van Schaik (58) en Hester Bakker (36) vertellen met enthousiasme en passie over hun activiteiten en contacten als taalcoach. Zij hebben ervaren dat de anderstaligen die zich aanmelden, zoals expats en statushouders, zeer diverse achtergronden hebben. Ook voor mensen die al jaren moeite hebben met het Nederlands kan een jaar werken met de taalcoach de woordenschat vergroten en leiden tot meer gespreksmogelijkheden.

Bij SamenSprak Oost worden een Nederlandstalige vrijwilliger – de taalcoach – en een anderstalige aan elkaar gekoppeld om samen te praten over hun dagelijks leven. Het ene taalkoppel praat over wat er de afgelopen week allemaal gebeurd is. Het andere bespreekt bijvoorbeeld brieven van de gemeente Amsterdam of de Belastingdienst en bekijkt wat er met de teksten wordt bedoeld en wat er gedaan moet worden. Zo kan een anderstalige tegelijk beter wegwijs raken in de Nederlandse samenleving.

SamenSprak Oost organiseert regelmatig trainingen voor haar taalcoaches in samenwerking met onder andere 'Leef en leer!'. Daar ontmoeten de vrijwilligers elkaar en kunnen ze ervaringen uitwisselen. Ook geeft SamenSprak Oost tips voor lesmateriaal en handige websites. En indien nodig kan je als taalcoach altijd bellen voor advies.

Eén-op-één relatie

Een taalcoach helpt op een laagdrempelige manier een anderstalige buurtbewoner met de taal. Het fijne van het systeem van taalcoaches is dat het om een één-op-één relatie gaat waarin de deelnemers goed op elkaar worden afgestemd. 'Het is vertrouwd, en een taalmaatje kan alles aan een taalcoach vragen,' zegt Hester. Ze benadrukt ook dat door bijvoorbeeld samen te eten en te kletsen je veel leert over de ander. Dit is dus ook een kans om kennis te nemen van andere culturen. In het gesprek met Barbara en Hester wordt duidelijk hoe de taalcoach in de praktijk werkt. Iedereen die geïnteresseerd is in andere culturen en de Nederlandse taal kan zich als taalcoach aanmelden. Bij aanmelding word je uitgenodigd voor een kennismakingsgesprek. Op basis van de informatie uit het gesprek zoekt de coördinator een anderstalige die goed bij je past. Bijvoorbeeld omdat jullie dezelfde hobby's hebben of andere overeenkomsten met elkaar delen. Je ontvangt een mail met daarin de gegevens van de anderstalige. Vervolgens maak je een eerste afspraak om kennis te maken. 'In het eerste gesprek probeer je een beeld te krijgen van de verwachtingen van de ander,' aldus Hester en Barbara.

Mooie ontmoetingen

Vereist is wel dat de taalcoach elke week een tot twee uur beschikbaar is en in principe minimaal een jaar deelneemt. Als taalcoach praat je wekelijks Nederlands met je taalmaatje. Het gaat dus niet om taalles: je kunt

thuis afspreken, een wandeling maken of naar de bibliotheek gaan. Dat bepaalt het koppel samen. 'Ook plan je de afspraken samen en kan je rekening houden met elkaars agenda,' vertelt Hester. Taalcoach zijn is dus heel flexibel vrijwilligerswerk. Na een jaar kan je gekoppeld worden aan een nieuwe anderstalige die je hulp goed kan gebruiken.

Het is duidelijk een andere benadering dan werken volgens een of andere bestaande methode. Barbara vertelt dat zij en haar taalmaatje een belangstelling voor fotografie delen: 'Het was echt een match made in heaven.' Ze bezochten samen tentoonstellingen in het fotografiemuseum FOAM. 'De inbreng van beide kanten was duidelijk gelijkwaardig,' zegt Barbara, die er zelf ook van geleerd heeft. Bijvoorbeeld hoe zij eenvoudige taal kan gebruiken en feedback kan geven op spreekvaardigheid. Ook dat maakt de taalcoaching bijzonder. <

Ook taalcoach worden?

Meld je dan aan via de website samenspraakoost.nl.

Voor meer informatie kan je SamenSprak Oost bellen op maandag en woensdag, 9.30-11.30 uur, op nummer 06-19600633.

E-mailadres: samenspraak@wijkopbouworgaanoost.nl.

Oostommetje: Sluizen, dijken, ponten en bruggen

Sinds dit voorjaar zijn de Oranjesluizen weer toegankelijk voor wandelaars en fietsers. En dat maakt een van de mooiste wandelingen in Amsterdam weer mogelijk. Via sluizen, dijken, ponten en bruggen maken we een rondje rond het oostelijk deel van het IJ.

TEKST EN BEELD: GOOS VAN DER SIJDE

We starten bij eindhalte tram 3 en 14 in het Flevopark en lopen via de noordkant van het park naar de Amsterdamsebrug. We wandelen langs de Zuider IJdijk, passeren de laatste wilde stukjes van Zeeburgereiland die spoedig opgeslokt zullen worden door de stad. De eerste torens van de nieuwe Sluisbuurt beginnen op te rijzen.

De Sluisbuurt heeft zijn naam te danken aan de Oranjesluizen die het Binnen- en het Buiten-IJ van elkaar scheiden. De eerste steen werd gelegd door koning Willem III in 1870; toen kreeg het complex de naam Oranje mee. Je kunt er overheen wandelen, maar geduld is hier een schone zaak. Voor de grote Prins Willem-Alexandersluis voor vrachtschepen – in 1985 geopend door onze huidige koning – moeten we zeker een half uur wachten. Een matroos zwaait naar ons en roept ons toe dat het nog wel even kan duren, want er komt nog een vrachtschip aan. Ach, we nemen het zoals het gaat. We passen ons aan aan het ritme van het water, de schepen en de sluizen. Ook bij de drie kleinere sluizen voor de pleziervaart kunnen we niet meteen doorlopen, eerst moet de sluis vol.

Na het sluisencomplex slaan we linksaf richting Schellingwouderpark, een groengebied langs het IJ. Grappig is dat je via trekpontjes twee vaarten oversteekt: je trekt jezelf over via een kabelhaspel. Het uitzicht op het IJ is fantastisch met aan de overkant de contouren van het KNSM-eiland.

We nemen het groene dijkweggetje langs Zijkanaal F dat naar Nieuwendam leidt. Nieuwendam is een langgerekt dorp op de Nieuwendammerdijk met klassieke Waterlandse huizen. Café 't Sluisje is een leuke plek voor een drankje of de lunch. Het café is in beheer van een groep dijkbewoners. De sluis ernaast bestaat al sinds de 16e eeuw en was onderdeel van de vaarverbinding tussen Waterland en het IJ. Boeren uit Waterland die hun melk in Amsterdam wilden verkopen moesten deze sluis passeren.

De volgende etappe is het Vliegenbos, een heerlijk wild stadsbos van meer dan honderd jaar oud. Het is vernoemd naar initiatiefnemer W. H. Vliegen. Dit gemeenteraadslid en kamerlid stelde begin 20ste eeuw voor om een groot stadsbos aan te leggen. Een 'Bosch voor de arbeiders, onder de rook van Amster-

dam, een stukje vrije natuur waaraan de stad zoozeer behoefte heeft.'

We nemen de pont terug naar Oost. Aan het begin van de KNSM-laan bewonderen we de fraaie beeldengroep Amphitrite (Albert Termote) dat in 1956 een geschenk was aan de toen honderdjarige KNSM. De Verbindingsdam vormde vroeger de aansluiting met het rangeerterrein op Sporenburg. Vandaar dat de dam het havenbekken schuin oversteekt, anders konden de goederentreinen de bocht niet maken. De huidige brug op de dam stamt uit 1997 en lijkt wel wat op de Ennaeus Heermabrug – de 'BH'brug op IJburg – alleen een maatje kleiner.

In het Oostelijk Havengebied lopen we verder via de lage brug, een van de twee rode bruggen die naar het Borneo-eiland lopen en zijn ontworpen door Adriaan Geuze. De lantaarns op de lage brug doen denken aan de lange nekken van kraanvogels. Bijzonder is dat de leuningen aan het begin naar binnen buigen, vervolgens naar buiten wijken en daarna weer naar binnen.

De Entreporthaven steken we over via de Margaret Staal-Krophollerbrug in de Van Eesterenlaan. De brug is vernoemd naar de eerste vrouwelijke architect met een eigen bureau in Nederland. Zij ontwierp huizen en huizenblokken in de stijl van de Amsterdamse School. We slaan linksaf en lopen langs de pakhuizen aan de Zeeburgerkade. De laatste bruggen die we oversteken leiden over het de Nieuwe Vaart, Ad Grimmonbrug, en het Lozingskanaal, John Rådeckerbrug. Beide bruggen zijn ontworpen door architect Dirk Sterenberg, en hebben een robuust karakter.

We zijn bijna rond en lopen naar het eindpunt van de wandeling: drie ponten, vijf sluizen en zes bruggen verder. <

Informatie:

Lengte: ongeveer 10 kilometer

Startpunt: Tram 14, of 3 eindhalte

Flevopark – alternatief: eindhalte 7, Azartplein.

Horeca: dorpscafé 't Sluisje, Nieuwendam (<https://cooperatietsluisje.nl/>)

Oranjesluizen

Café 't Sluisje

Het Vliegenbos

Brug op de Verbindingsdam

Lantaarns op de lage rode brug lijken op vogelnekken

Ijopener vindt sport heel belangrijk, daarom laten we kinderen aan het woord die graag sporten. We gaan mee naar de training en na afloop interviewen we de trainer. Zo leren we de sportclubs in onze buurten kennen. We spreken met Dina (8 jaar), ze zit op meidenvoetbal bij AVV Zeeburgia.

Dina: 'Ik scoor best vaak'

TEKST: HANNIE RAAFF
FOTO'S: BJÖRN MARTENS

Volgens mij was ik vijf of zes toen ik op voetballen ging. Eerst op een andere club, maar mijn moeder wou een beter team voor mij en toen kwam ik bij Zeeburgia. Ik wilde zelf heel graag voetballen, net als mijn broer, hij is nu dertien. Voetballen is gewoon mijn ding. Ik train op dinsdag en vrijdag, en soms extra op zondag. Ze zorgen dan echt dat je beter wordt. We rennen eerst twee rondjes. En dan gaan we slalommen om een neppoppetje, daar moet je een actie doen en daarna er langs gaan. Soms moeten we met een blinddoek slalommen, dat is moeilijk. Maar moeilijk is ook leuk, daar leer je heel veel van. We trainen met ongeveer zestien kinderen. Jeff, onze trainer, is heel aardig. Hij wordt alleen maar boos als hij iets uitlegt en we er doorheen praten. We trainen van vier tot half zes. Het is ook gezellig. Als er iemand jarig is zingen we en wordt er getrakteerd. Meestal chips. Trainingen gaan alleen niet door als er sneeuw ligt. Tegen de regen hebben we regen-jacks.

Wat ik later wil worden? Het liefst profvoetballer. En als dat niet kan? Daar heb ik nog niet over nagedacht. Ik wil in ieder geval naast mijn werk blijven voetballen voor mijn plezier.'

Wedstrijden

'Op zaterdag zijn er wedstrijden. Soms is dat op ons eigen veld (in de Watergraafsmeer) en soms bij andere clubs. We spelen meestal tegen jongensteams want meidenteams zijn te makkelijk. Jongens spelen niet veel anders dan meisjes. Wij kunnen ook heel hard trappen en we zijn snel. We spelen met een team van zes of acht kinderen, op een kwart veld. Ik scoor best wel vaak. Bij de wedstrijden staan ook ouders langs de lijn. Ja, ze schreeuwen soms tegen de kinderen. Mijn ouders doen dat soms ook en dat vind ik heel irritant. Ik kijk graag naar voetbal op televisie, samen met mijn moeder. Mijn broer en vader hebben

meestal geen zin om te kijken. Ik kijk meestal naar mannenvoetbal, vrouwenvoetbal is bijna nooit op televisie. Ik vind Kylian Mbappé de beste voetballer.

Als het zomer is, stopt het voetbal seizoen en dan zijn er geen trainingen. Ik voetbal wel met mijn broer op straat, mijn broer is supergoed. Wij gaan met ons gezin in de zomer naar mijn oma in Marokko. Daar kan ik echt niet trainen. Ik zou daar pijn in mijn zij krijgen want we eten daar zo lekker en zo veel.'

Hoofdtrainer Jeff

Ik ben begonnen als trainer toen mijn dochtertje ging voetballen. Eerst als ouder-trainer, toen als assistent-trainer en nu ben ik hoofd-trainer.

De generatie van Dina, onze zes tot negen jarigen, vindt het heel normaal dat meisjes voetballen. Ze voetballen tegen jongensteams en van de twintig wedstrijden hebben ze er acht-tien gewonnen.

Maar het trainen van meisjes is anders dan het trainen van jongens. Meisjes zijn onzekerder. Jongens vinden het normaal als ze twee keer een bal niet krijgen toegepeeld, meisjes voelen zich eerder buitengesloten. Meisjes zijn gevoeliger voor complimenten, dan gaan ze nog meer hun best doen, jongens gaan dan zitten. Je moet kinderen goed kunnen motiveren. Als ze niet naar de training of wedstrijd komen ze niet straffend

toespreken maar zeggen: 'wat jammer, we hebben je nodig.'

Kinderen zijn speels, dat is goed, maar je moet ze ook een zekere discipline aanleren. Je let er op dat kinderen met respect met elkaar omgaan. Als trainer moet je sociaal zijn. Trainer zijn kost veel tijd, minstens twaalf uur per week. Mijn drie kinderen zitten op voetbal, mijn vrouw is heel betrokken, we zitten soms vijf dagen per week op het veld. Voetbal is een onderdeel van het leven van ons gezin. <

AVV Zeeburgia (sinds 1919) is prestatiegericht. Ze zijn er trots op dat veel leden doorstromen naar professionele clubs, ze staan hoog in de ranglijst. Nieuwe leden moeten 'proeftrainen', dit geldt niet voor jonge kinderen. Zeeburgia is ook maatschappelijk gericht, ze hebben actief anti-racismebeleid en bieden indien nodig gratis huiswerkhulp aan. Contributie bedraagt €350 per jaar. Op hun uitstekende website www.zeeburgia.nl staat informatie over tegemoetkoming in de kosten door de Gemeente.

Ze wachten net even op een collega van Waternet, dus ja, ze hebben wel tijd. Voortvarend denken ze mee over de beste pose en plek, en dan gaan Yunus, Ruby, Gerrit en Aziz als volleerde modellen op de foto. Ik hoor hoe fijn het is zo lekker in de buitenlucht te werken, hoe goed de samenwerking is en hoe het allemaal zo is gekomen. Ruby en Gerrit zijn namelijk neven, en sinds lang collega's in de installatietechniek. Yunuz was al eerder hun ploegmaat, en Aziz is er als laatste bijgekomen.

TEKST EN FOTO: MARIA HEIJENDAEL

Bij deze klus werken ze aan het gas in de **Transvaalstraat**. Nadat in de huizen de gasleidingen zijn vernieuwd, worden de oude gietijzeren leidingen in de grond vervangen door kunststof buizen. Dat gaat niet zomaar. Gerrit vertelt: 'Veiligheid is erg belangrijk hier. We mogen bijvoorbeeld alleen werken aan de leidingen na een aanwijzing, zodat er geen gas kan ontsnappen.' Yunuz vult aan: 'En bij het graven hebben we deze beschermende blauwe overalls aan. Zo zijn er veel regels waar we ons aan moeten houden.'

Al snel verschijnt het busje van Waternet en komt ons gezellig praatje abrupt ten einde. Gerrit overlegt, Ruby klimt op zijn kraan en de anderen nemen de schop weer ter hand. <

De kunst van het vragen stellen

Wie zijn leven eens flink wil opschudden en zich wil laven aan kunst en filosofie doet er goed aan het boek *Ontsporen* te verkennen. Bladeren door pagina's vol kunstwerken, prikkelende vragen en opborrelende gedachten, samengebracht door kunstenaar en trainer Sarai van de Boel.

TEKST: ELINE CRIJNS
FOTO'S: ANDRÉ BAKKER, BEUKERS EN SCHOLMA

ke vragen te stellen aan de hand van kunstwerken.

Met mensen uit het bedrijfsleven, van scholen en met andere kunstenaars gaat ze in gesprek over kunst en filosofie. Haar ervaringen bracht ze samen in *Ontsporen* dat dit jaar verscheen. Het boek is aantrekkelijk vormgegeven, staat boordevol foto's van kunstwerken en heeft fijn, dik papier waar je aantekeningen op kunt krabbelen en naar hartenlust hoekjes in kan omvouwen. Geen stijf koffietafelboek dus, maar een inspiratie en werkboek. Want dat er van alles in je opkomt bij het lezen en bladeren staat vast en zorgt ervoor dat je als vanzelf gaat reflecteren op je leven.

Het boek kent acht sporen, maar de schrijver benadrukt dat je die kriskras en naar eigen goeddunken kunt volgen op een manier die bij jou en bij het moment past. *Ontsporen* of uit je vaste groef raken is zelfs de bedoeling. Denk daarbij aan thema's als 'verstoren en

ontwaken', 'kiezen en springen', 'wortelen en rijpen' of 'groeien en bouwen'. Meer dan vijftig kunstwerken van onder anderen Marlene Dumas, Marinus Boezem, Wong Ping, Remy Jungerman, Kara Walker en Ann Demeulemeester passeren de revue. Van de Boel voorziet ze van uitdagende, prikkelende vragen die het kunstwerk belichten en de lezer aan het denken zetten en vanzelf uit een vast spoor laten rollen, wat best prettig is op zijn tijd.

Hoe zou jij je rijk gevarieerde boek samenvatten?

'Kunst en filosofie zijn triggers om mensen te helpen fijnere, diepgaandere gesprekken te hebben. Om betekenisvol te communiceren. Omdat kunst filosofie produceert, is kunst zo bruikbaar. Kunst is gemaakt door mensen die bezig zijn met onderwerpen en zich daar vragen over hebben gesteld. Die liggen in het kunstwerk besloten. Als je een kunstwerk nauwkeurig bestudeert, nodigt het uit tot het stellen van vragen. Ik zet kunst in als middel. Ik geef mensen met het boek de mogelijkheid om zelf een filosofische benadering toe te passen, ook als ze niet naar een museum gaan.'

Wat is een voorbeeld van hoe een kunstwerk stimuleert tot een vraag?

'In het boek beschrijf ik de essentie van een kunstwerk en stel er een filosofische vraag bij. Bij spoor 3, "uitzoomen en waarnemen", heb ik bijvoorbeeld "The Pinocchio Effect" van Gert Scheerlinck opgenomen. De kunstenaar heeft de Pinokkio-pop met zijn neus door de muur geboord, maar hij heeft zo'n lange neus dat die er aan de andere kant weer uitkomt – daar zie je alleen een rood stompje. Het gaat in essentie over waarheid en leugens. Hij speelt daarmee. De vraag die je daarbij kunt stellen is: "Wat als Pinokkio stopt met liegen?".'

Voor wie heb je dit boek gemaakt?

'Het is voor organisaties die eens een andere benadering dan de louter rationele willen kiezen, voor het (kunst)onderwijs en voor

In Loods 6 op het KNSM-eiland is de studio van kunstenaar Sarai van de Boel (1969). In de hoge ruimte met uitzicht over het IJ creëert Van de Boel haar beeldende werken. Aan de wand hangt een levensgroot paard, in de kast staat een ingesnoerde chimpansee en op de vide een varken gewikkeld in plastic. Ze maakte de dieren ooit voor een expositie, maar gebruikt ze nu in de trainingen die ze geeft waarin de deelnemers leren wezenlij-

is het denkbaar dat waarheid en wijsheid...

...alleen in vraagvorm bestaan?

de boekhandel van Pampus – voor de vragen, niet voor de antwoorden

app ons 06 1544 8310 of 📞 419 3023

mensen die geïnteresseerd zijn in kunst en filosofie.'

Het samenstellen is vast een flinke klus geweest. Wat is je missie met dit boek?

'A hell of a job, ik ben er drie jaar mee bezig geweest, ook om alle rechten voor het beeld te regelen. Ik vind dat de wereld te vierkant wordt, en zou graag zien dat we wat ronder denken: de wereld van andere kanten te bekijken. Dat klinkt als een heel grote missie, maar dat kan ook in het klein. Meer openheid met elkaar en naar elkaar toe. Meer respect. Dat kan door goede vragen en gesprekken.'

Kun je een voorbeeld uit de praktijk geven?

'Ik leidde een groep van 11- en 12-jarigen uit Amsterdam Noord, die nog nooit in een museum waren geweest, rond in het Stedelijk Museum langs kunstwerken van Marlene Dumas. Het ging over identiteit en hoe je jezelf kunt laten zien. Is het goede mooi en het slechte lelijk, vroeg ik aan een leerling bij een portret waarop Dumas Mohammed B. heeft afgebeeld. Nee, want mijn vader is heel lelijk, maar het is een heel goede man, reageerde een ander. Zo dwaalden we af van het werk en ontstond een gesprek over goed en kwaad.'

Waarom heb je het kunstwerk Ueno Zoo voor het boekomslag gekozen?

'Ik heb maanden moeten wachten op toestemming van de Japanse ontwerper, maar ik wilde dit beeld omdat het zo krachtig is. Het gaat over leven. Er staat een dier op dat je

met mensenogen intens aankijkt. Deze leeuw vond ik zo treffend, hij kijkt mij op zo'n manier aan dat ik wel moet terugkijken. Ik voel dat hij me eigenlijk iets vraagt. En daar gaat dit boek juist over: vragen stellen. Naast dit werk van Kazumasa Nagai zitten er een aantal andere Oosterse vormgevers in het boek; die raken mij vaak vanuit hun esthetiek en schoonheid en daarnaast is hun werk poëtisch en vol gevoel, omdat ze metaforen uit het leven en de natuur gebruiken, zoals zon en bergen.'

'Ik vind dat de wereld te vierkant wordt'

Je schrijft: 'De essentie van een kunstwerk is altijd de inspiratie.' Is dat de kracht van kunst?

'Stel je kijkt met twee mensen naar een kunstwerk en het leidt tot een gesprek waar je helemaal niet meer over het kunstwerk praat, maar over iets anders filosofisch waar je samen over nadent, dan heeft dat kunstwerk iets heel moois gebracht.'

Wat is het kunstwerk dat jou de ogen opende?

'Kunstenaar Otto Piene doorbrak conventies in de jaren vijftig. Met de ZERO-beweging wilden ze weer vanaf het nulpunt gaan kijken. Die benadering heeft mij de ogen geopend. Niet schilderen met een kwast en olieverf,

maar met vuur, roet en verbrande olieverf. In het boek staat zijn "Venus von Willendorf", een grote, diepzwarte cirkel met vage randen. Het zit in de vaste collectie van het Stedelijk en hangt vaak op zaal. In trainingen stel ik regelmatig de vraag of we met elkaar vanaf het nulpunt kunnen kijken, want we zitten zo vaak vast in het bestaande – ontsporen geeft een nieuwe blik.' <

Ontsporen. Kunst en filosofie als trigger voor systeemverandering – Sarai van de Boel – Uitgeverij Lecturis – 234 pagina's – € 35 (ook verkrijgbaar in het Engels)

Gevraagd: bureauredacteur voor de IJopener

Als bureauredacteur bij IJopener ben je een belangrijke schakel in het creatieve en organisatorische proces van onze krant.

Per nummer houd je de voortgang bij maar kijk je ook verder dan de eerstvolgende krant. Je maakt in overleg met het team, jaarlijks een productie- en vergaderschema en voor elk nummer een voortgangsschema. Dit is de basis waar het team op bouwt en vertrouwt. Jij bewaakt de planning vanaf de eerste brainstormvergadering tot aan het moment dat de krant fysiek of online bij onze lezers ligt.

Je coördineert en houdt overzicht op de onderwerpen: Worden luchtige artikelen afgewisseld met maatschappelijke vraagstukken en is de inhoud een goede afspiegeling van ons verspreidingsgebied, geografisch en qua diversiteit. Bij de planning houd je rekening met vaste rubrieken, het seizoen en zie je er op toe dat de actualiteit aan bod komt. Met jouw blik op de inhoud kan je collega's wijzen op de samenhang en waar nodig bijsturen.

Je bent de spil tussen de redactie, de eindredactie en de vormgevers: na het ontvangen van de definitieve kopij, maak je deze klaar voor opmaak en stuur je deze door, altijd in samenwerking met de beeldredacteuren. Daarnaast controleer je de opmaakproeven en plan je, samen met het redactieteam, momenten in om de proeven te bespreken en herzien. Heb jij oog voor detail, een hart voor lokaal nieuws en vind je het leuk om als vrijwilliger verhalen te maken over jouw buurt? Dan ben jij wellicht de bureauredacteur die we zoeken!

Wortelen zoet en hartig

TEKST: MARIJKE BAKKER
ILLUSTRATIE: AFRA BARENTZ

Een neefje van mij had als baby een oranje neuspunt omdat hij van zijn moeder elke dag wortelpuree kreeg. De caroteen uit de worteltjes hoopte zich op in zijn neusje, dat was een grappig gezicht. Worteltjes zijn van zichzelf licht zoet en daarom heel geschikt om als eerste groente aan baby's te geven. Dat leidt meestal tot levenslange waardering van wortelen als groente, zelden ben ik iemand tegengekomen die geen wortelen lust.

Deze keer twee wortelrecepten, een zoet en een hartig.

Wortelsoep

Ingrediënten voor 4 personen:

- 500 gram wortelen
- 3 eetlepels zonnebloemolie
- 1 ui
- 1 tomaat
- 1 theelepel ketoembar
- 1 liter groentebouillon van een blokje
- wat gehakte peterselie of verse koriander
- olijfolie of crème fraîche

Snijd de ui in blokjes en fruit die aan in een paar eetlepels zonnebloemolie. Voeg de ketoembar toe, en na 5 minuten de ontvelde en in blokjes gesneden tomaat. Maak de wortels schoon en snijd die in schijfjes, voeg toe samen met de bouillon. Laat 20 minuten zachtjes koken tot de wortels helemaal gaar zijn. Pureer de soep met een staafmixer. Is de soep te dik, verdun hem dan met nog

wat bouillon. Is hij te dun, dan mix je een gekookt aardappeltje mee. Strooi er gehakte peterselie of koriander erover. Koriander gaat goed samen met wortel, maar niet iedereen houdt daarvan. Schep de soep in kommen en voeg naar smaak een scheutje olijfolie of een lepeltje crème fraîche toe.

Italiaanse wortelcake

Ingrediënten:

- 300 gram geraspte wortel
- 4 eieren
- 250 gram amandelmeel
- 200 gram suiker
- 70 ml zonnebloemolie
- snufje zout
- 1 volle eetlepel zelfrijzende bakmeel
- geraspte schil van een onbespoten citroen en een sinaasappel
- bloem of fijngemalen beschuit om in de bakvorm te strooien
- 1 eetlepel blanke amandelen of pijnboompitten
- eventueel poedersuiker en citroensap voor een glazuurlaagje

Verwarm de oven op 180 graden. Klop de eieren schuimig en voeg al kloppende de suiker en een snuf zout toe, tot er stijve pieken ontstaan. Spatel nu de geraspte wortelen, het amandelmeel, het citrusrasp en de zonnebloemolie

voorzichtig door de massa: het moet luchtig blijven. Bestrooi een ingevet bakblik met bloem of beschuitkruim. Zelf gebruik ik altijd een laag bakblik van 25 x 30 cm, maar je kunt ook een cakevorm gebruiken. Stort de massa erin, strijk glad en bestrooi de bovenkant met de amandelen of pijnboompitten. Bak de taart in ongeveer 30 minuten gaar. Gebruik je een cakevorm, zet de oven dan lager (170 graden), bak iets langer (40-45 minuten) en gebruik een breinaald om te controleren of de cake gaar is.

Laat de taart/cake afkoelen. Je kunt hem nog met citroenglazuur versieren, dat maakt het gerecht wel zoeter. Voor een glutenvrije variant vervang je het zelfrijzend bakmeel door een eetlepel maïzena.

Een heerlijk dessert bij een kopje espresso en een glaasje amaretto! ◀

Flex KANTOOR, werkplek en vergaderruimte te huur in Zeeburg

- Zoekt u dichtbij huis een luxe kantoor met eigen opgang? Of een ruime, rustige en betaalbare FLEX werkplek om prettig te werken?
- Wilt u uw klanten of zakenrelaties in een representatieve ruimte ontvangen?
- Heeft u een vergaderruimte of trainingslokaal nodig?

Voor informatie mail naar info@denieuwevaart.info of bel telefoonnummer 020-4199282 Website www.denieuwevaart.info

Een kleine selectie uit het enorme aanbod dat ons verspreidingsgebied rijk is.

© Studio Matusiak

Theater

Vanaf 27 oktober

Plein Theater en diverse theaters, **Sporen van Haar**

Sporen van Haar, een productie van Plein Theater en Kula Skoro, is een multidisciplinaire theatervoorstelling waarin grote thema's als strijd en overleven in de koloniën vanuit vrouwelijk en Afrikaans perspectief worden verbeeld in afro-futuristische vormen. De inspiratiebron is de West-Afrikaanse zwarte rijst die mee werd gesmokkeld in de haren van marronvrouwen. Deze van origine Afrikaanse rijstsoort wordt tot op heden verbouwd in Afrika én in de binnenlanden van Suriname waar zij, black alesi genoemd, in de marroncultuur een spirituele betekenis heeft bij rituelen en het eren van de voorouders.

Sporen van Haar is een ode aan de marronvrouwen en de zwarte rijst, met de rijstkorrel als symbool voor de (bewijs)sporen in ons heden die ons, langs het spoor van de rijst, terugleiden naar de trans-Atlantische slavernij en de Afrikaanse roots. We openen het perspectief van de marronvrouwen en de unieke, onbekende verhalen die werden overgedragen van vrouw op vrouw en nu nog worden verteld en gezongen. Ze vertellen ons over de risico's en gevaren die ze trotseerden, het verlies van eigen land, veerkracht, het behoud van eigen cultuur binnen een extreem systeem van onderdrukking, een nieuwe relatie met de Surinaamse wouden en de kennis van aarde, natuur en landbouw.

Onder andere Bijlmerparktheater, aanvang 20.00 uur, tickets vanaf € 12,50

Tentoonstellingen

STRAAT is het museum voor 'street art and graffiti'. Deze spannende kunstvorm wordt in bijzondere exposities gedeeld met het publiek. Hier zijn zowel een aantal van de grootste internationale namen als aanstormend talent te vinden. STRAAT is een museum voor iedereen, mogelijk gemaakt door een toegewijd team van liefhebbers. Extra bijzonder: de kunstwerken worden allemaal live op locatie gemaakt. Dus het kan zomaar zijn dat de bezoeker een artiest aan het werk ziet als hij/zij komt.

Maak kennis met meer dan 160 werken van 150+ kunstenaars. De kunstwerken zijn speciaal voor het museum gemaakt, en de meeste van deze indrukwekkende visuele ervaringen zijn net zo groot als de muurschilderingen op straat. Ontdek de verhalen achter de werken, verhalen die op straat vaak verborgen blijven. Kinderen kunnen het museum op interactieve wijze ontdekken met de kinderspeurtocht. Deze is verkrijgbaar bij de kassa.

ma 12-17 uur, di-zo 10-17 uur, NDSM-Plein 1
€ 18,50 / 13,50 / 9,50 / gratis

T/m 22 oktober

Artrium, **Kunst in 3-voud**

Fotografe Lenny Moeskops was voorheen danseres met een eigen dansgroep, later mode- en hoedenontwerpster en thans een 'mensen'-fotografe. Ze werkt veelal thematisch. Keramiste Marion Molier is kleurrijk als persoon en kleurrijk in haar kunst. Na jarenlang portretten te hebben geschilderd is zij ertoe overgegaan fantasieportretten van keramiek te maken. Papierkunstenaar Clementine Jesterhoudt, voorheen hoedenontwerpster en maakster van wat zij zelf 'theatrale hoofddek-sels' noemt, met operakaracters als inspiratie. Inmiddels is zij overgestapt op werken met papier. Het theatrale komt ook terug in haar gevouwen papieren objecten. De fotografe, de keramiste en de papierkunstenaar: het zou zo maar de titel van een spannend boek kunnen zijn, maar in werkelijkheid organiseren zij een gezamenlijke expositie in het Artrium, de expositieruimte in het Ramses Shaffy Huis. Drie verschillende disciplines tot een samenhangend geheel smeden, spannend! Alle drie hebben ze al vaak geëxposeerd in binnen- en buitenland.

za-zo 13-17 uur, Piet Heinkade 231
gratis

Markt

Vintage, 14 oktober

De herfsteditie van de Javaplein Vintage Markt vindt weer plaats. Zoals altijd zullen er rondom het voormalige Badhuis ruim 25 vintage-specialisten uit heel het land hun kramen opzetten. Ga eens kijken en neem vrienden, geliefde en familie mee naar deze allround vintage markt. Er is een overvloed aan unieke vondsten: 'vintage curated' kledingstukken, meubelstukken uit Scandinavië, bric-à-brac uit Frankrijk, verzamelobjecten en ambachtelijke schatten die wachten om ontdekt te worden. De Javaplein Vintage Markt wordt georganiseerd door Found in Sweden en Club Niche Vintage Studio met dank aan de ondernemersvereniging Javastraat.

10-17 uur, Javaplein
gratis

© STRAAT MUSEUM

Wonen in de Flevopoort

Aan de rand van het Flevopark rijst de Flevopoort op, een complex met vele functies, waar ook meer dan driehonderd senioren een appartement bewonen. Zoals bekend, vergrijst Nederland in rap tempo. Is dit de oplossing? Een groot gebouw voor senioren, met huisarts, pedicure, kapper en café? Tijd voor koffie met interviews.

TEKST: INNA VAN DEN HOGEN
FOTO'S: JOKE VAN VLIJMEN

Joke van Vlijmen laat me haar appartement zien. Drie kamers op het oosten, 'heel prettig', zegt ze, 'met een prachtig uitzicht over het park.' 'En kijk, dit moet je zien,' ze wijst naar een megagrote badkamer, 'Een rolstoel past er prima in.' Joke woonde al vijftientig jaar in Oost, aan de rand van de Indische buurt, toen een vriendin haar in 2013 het Flevohuis liet zien. Een aardige huismeester gaf een rondleiding. Gebouwd begin jaren zeventig als verzorgingshuis voor ouderen. Geopend door koningin Juliana.

In 2013 stonden er veel appartementen leeg, verzorgingshuizen gingen dicht. De appartementen waren nu bestemd voor senioren, te huur in zowel de sociale als de vrije sector. Uiteindelijk waren dat er 199 in de hoge, gele flat, tegenwoordig de Flevoflat genoemd, en zestig

boven het revalidatiecentrum en verpleeghuis Flevohuis, het gebouw tegenover de Flevoflat. Tijdens de rondleiding viel Joke op het geweldige uitzicht vanaf acht hoog: zij woonde toen op een eerste etage en keek meestal uit op het wasgoed van de bovenbuurvrouw. Ze besloot te gaan verhuizen. Nooit spijt gehad.

'Wat maakt het fijn voor jou om hier te wonen?' vraag ik haar.

'Veel licht en uitzicht. Openbaar vervoer voor de deur. Twee liften. Prettige sociale contacten: een praatje op de gang, iemand die even langskomt. In mijn oude buurt kwamen steeds meer jonge mensen wonen die weinig thuis waren en geen behoefte hadden om in de buurt te investeren. Die kenden jou niet. Dat is hier wel anders. Toen ik een voetblessure had en me afvroeg hoe het verder moest, kwamen er bijna iedere dag mensen langs. Kijken hoe het ging, even een bakje soep brengen, geweldige. Ik was erg bang om hier weken alleen te zijn, het tegendeel was waar!'

Het is erg jammer, vindt Joke, dat er juist in de zomer weinig te doen is. Het café is dicht, het restaurant is na de coronatijd nooit meer teruggegaan naar een regelmatig schema. Activiteiten liggen stil. 'Veel bewoners gaan niet meer op vakantie of zijn slecht ter been. Voor hen is de zomer de tijd waarin ze erg graag iets willen ondernemen. En nu is er niets, geen personeel door geldgebrek, vakanties.'

Daan van Pagée was net 55 toen hij, ook in 2013, bewoner werd. Zijn hele huis was nog ingericht voor iemand in een rolstoel. Er woonden nog veel bejaarden die hulp nodig hadden. Een overgangperiode. Dan stond hij in de lift, klaar om op de racefiets te stappen, korte broek, samen met drie zusters op weg naar hun klanten en dat was best wel confronterend.

'Ik heb het hier naar mijn zin,' zegt hij nu. 'Je komt elkaar hier tegen. Iedereen maakt het zich hier comfortabel en vult het leven op zijn of haar eigen manier in. Er zijn allerlei mogelijkheden. Beneden samen koffiedrinken. In het dagcentrum ontbijten (kan twee keer per week). Er zijn allerlei activiteiten, sommige ook door bewoners georganiseerd. Zelf ga ik weleens naar de Kramatsalon, café en meer. Onlangs was er een mooie biografie middag. En ik volgde er een theaterworkshop via Civic.' Omdat er in 2013 maar weinig animo was voor de Flevoflat, heeft Ymere er toen ook (ex)druggebruikers gehuisvest. In die tijd werd er flink gedeald. Ook is er weleens een deur verzegeld omdat daarachter een wietplantage was gevonden. Op dit moment is er in het pand regelmatig overlast van daklozen. Slapen in het trappenhuis vindt men nog wel oké, maar als de boel naar een urinoir gaat stinken, houdt de tolerantie snel op.

Een uitvaart die bij u past,
met veel respect voor allen.

Funeral Quest
uitvaartbegeleiding

Anne-Marie Boogaarts
06 81 81 84 69 (24/7)
anne-marie@funeralquest.nl
www.funeralquest.nl

Na de leegstand

Anneke Oosterhuis werkte nog toen ze er in het najaar van 2014 kwam wonen. Ze heeft toen niet zozeer voor een seniorenwoning gekozen, maar voor de lift, het winkeltje beneden en de ruimte in haar appartement. Ze wist namelijk dat ze een aantal operaties zou krijgen die haar langere tijd immobiel zouden maken. Anneke: 'Toen stond er veel leeg, nu moet je bij het Woningnet inschrijven en heel lang wachten. De leeftijd om hier te mogen wonen is inmiddels 65 plus.' Er komen ook bewoners binnen via de Zorggroep Amsterdam Oost, zij gaan verpleeghuiszorg thuis krijgen van de Zorggroep. Het gaat om ruim twintig appartementen. Het is een nieuw project, Lang Leven Thuis genaamd, een samenwerking tussen de Zorggroep, Ymere en Civic.

Na de leegstand in 2013 braken er compleet andere tijden aan, het is nu hard werken voor een toewijzing: Daan vertelde al dat de leiding van de revalidatieflat ook graag meer woningen zouden hebben voor hun doelgroep.

De mensen kijken naar elkaar om in de Flevoflat, dat ziet Anneke net zo: 'Je kent de mensen op je gang. Een buurvrouw van in de tachtig zet haar afvalzak op de gang en er is altijd wel

iemand die hem meeneemt. Er is zelfs iemand uit zijn huis gezet na veel overlast, die nog steeds contact heeft met een paar bewoners en hulp krijgt. Maar er kan nog meer gedaan worden. Mensen zouden zich echt verantwoordelijk moeten voelen voor hun woonomgeving. Rond het gebouw kan het soms een vreselijke bende zijn. Helaas.'

Een restaurant

Beneden in de Flevoflat zit de huisarts, het OLVG neemt er bloed af, je vindt er een kapper, de pedicure, fysiotherapie, ergotherapie, een ouder-en-kindcentrum, Buurtzorg, maar ook yoga en (stoel)gymnastiek. Dan zijn er het kantoor van wijkservicecentrum Civic, een dagcentrum en de Kramatsalon, bedoeld als ontmoetingsplaats voor bewoners en buurtgenoten. En er zijn verschillende ruimtes voor activiteiten, zoals een naaiatelier voor buurtbewoners. Er was een kleine winkel, maar die is helaas gesloten. Het restaurant is na de coronaperiode niet meer regelmatig open geweest en in de salon is het aanbod ook niet geweldig. Heel jammer, voor de bewoners en voor de buurt. Bij zo'n groot seniorengebouw hoort toch een permanente ontmoetingsplek

waar iedereen makkelijk kan komen? Wat is meer verbindend dan met elkaar eten? Een medewerker van Civic vertelt dat dit vooral te wijten is aan het tekort aan menskracht. En dat tekort is ontstaan door de bezuinigingen. Ouderen langer zelfstandig thuis laten wonen, is een prachtig doel. De meeste ouderen willen dat ook graag. Maar wel met enige hulp als ze minder mobiel worden, 's winters moeite hebben om de deur uit te gaan en dus voorzieningen bij hun huis nodig hebben. Van een flat als deze mogen er meer komen, het zal de doorstroming in de woningmarkt, die stopt, enorm helpen. Dus: bouwend Nederland, ga aan de slag! Maar laat de overheid dan ook meedenken over het aanbieden van genoeg voorzieningen. In de Flevoflat zijn de bewoners mantelzorgers voor elkaar. Mooi toch? Spaart veel geld uit, zoals zorgkosten, geld dat weer teruggegeven zou kunnen worden, bijvoorbeeld in de vorm van wat subsidie voor een leuk restaurant beneden. Ook open voor de buurt. De professionele keuken is er al, die staat te wachten tot de oven weer heet is en de gerechten klaar zijn voor het opdienen. <

EEN VERHOOGING VAN DE SERVICEKOSTEN, MAG DAT ZOMAAR?

Naast de 'kale huur' betalen huurders vaak een bedrag aan servicekosten. Dit zijn kosten voor de levering van service en diensten, zoals gas en elektra, schoonmaak van de gemeenschappelijke ruimtes, huismeester, portiekverlichting of een glasverzekering. De servicekosten staan in het huurcontract vermeld.

Servicekosten zijn geen vast bedrag maar een voorschot en dienen elk jaar afgerekend te worden op basis van de werkelijke kosten.

Servicekostenafrekening

De verhuurder stuurt in principe binnen zes maanden na afloop van een kalenderjaar een overzicht van de werkelijke servicekosten. Uit het overzicht blijkt of de huurder moet bijbetalen of geld terug krijgt. Doordat veel kosten gestegen zijn (zoals elektra, maar vaak ook de kosten voor bijvoorbeeld schoonmaak) moeten huurders vaak bijbetalen.

Door de stijging van de kosten kan het zijn dat de verhuurder u eerder een voorstel doet om het maandelijks voorschot voor de servicekosten te verhogen. Hiermee kan een hoge nabetaling voorkomen worden. U kunt een tussentijds voorstel weigeren, maar het is de vraag of dit verstandig is.

team Oost

Niet eens met de afrekening?

Neem dan eerst contact op met de verhuurder. Komt u er samen niet uit, dan kunnen huurders van een sociale huurwoning naar de huurcommissie (tot 2,5 jaar na afloop van een kalenderjaar). De huurcommissie maakt een rapport op waarop beide partijen kunnen reageren en doet dan uitspraak. Dit levert soms veel op.

De verzoeker betaalt € 25 legeskosten en krijgt dit terug als hij/zij in het gelijk wordt gesteld. !WOON kan u adviseren over deze procedure en u helpen bij het indienen van een verzoek. Huurders met een geliberaliseerd contract kunnen het verzoek indienen bij de kantonrechter.

Hulp of advies nodig?

!WOON is te bereiken via 020-5230150 of oost@wooninfo.nl. Ook hebben wij inloopspreekuur aan de 2e Boerhaavestraat 46-H, elke woensdag tussen 9 en 12.

www.wooninfo.nl

gelderland artifort leolux montis pastoe spectrum stokke/variër gispén 412

beukenplein 23 amsterdam 020 6656310 www.janvanbeek.nl

Bij inlevering van deze advertentie
10% korting op alle materialen.

**DOE HET ZELF
ALLES OP MAAT
WITTENBURG**

Verf in de juiste kleur	Hout	Openingstijden
Kasten op maat	Plaat en lijstwerk	
Raffito kasten	Unieke Zaagkwaliteit	Maandag t/m vrijdag
Storemax	Flexa	08.30 - 18.00 uur
Mirrorwall	Sikkens	Zaterdag
IJzerwaren	Cetabever	09.00 - 17.00 uur
Gereedschappen		
Electra		

Wittenburgergracht 103-113 - 1018 MX Amsterdam - 020-6224065
info@dhzwittenburg.nl - www.doehetzelfwittenburg.nl

Adverteren

Wilt u adverteren in de IJopener?

Stuur dan een email naar adverteren@ijopener.nl.

Kijk voor meer informatie over adverteren op onze website www.ijopener.nl.

TARIEVEN

Losse advertenties per cm ²	€ 2,10
Halve pagina	€ 680,00
Hele pagina	€ 1.260,00
Hele pagina achtercover	€ 1.500,00
Korting na 5-10-15 nummers aaneen resp.	5%-10%-15%
Opslag vaste plaats	10%

AFMETINGEN

Breedte 70, 145 of 220 mm
Hoogte variabel
Hele pagina 260 x 360 mm + 5 mm afloop

ADVERTENTIES OPMAKEN OF WIJZIGEN

Prijzen in overleg.

ADVERTENTIES AANLEVEREN

Advertenties dienen aangeleverd te worden in PDF-formaat (300 dpi, cmyk-kleuren).

Bezorging

Wij streven ernaar de IJopener binnen tien dagen na verschijnen te bezorgen. Heeft u een nee-neesticker op de deur en wilt u toch de IJopener lezen? Op onderstaande adressen kunt u een exemplaar ophalen (zolang de voorraad strekt).

Indische Buurt

- Buurthuis Archipel, Makassarplein 1
- Buurthuis Meevaart, Balistraat 48a
- Civic Zeeburg, Kramatplantsoen 101 hs
- Cybersoek, Timorplein 22
- Flevohuis, Kramatplantsoen 263
- Java Bookshop, Javastraat 145
- Openbare Bibliotheek, Javaplein 2
- Studio/K, Timorplein 62

Oostelijk Havengebied

- Boekhandel Van Pampus, van Eesterenlaan 17
- Borneo Architectuur Centrum, R.J.H. Fortuynplein 4
- Boulevard Café, Cruquiusweg 3
- Bruna, Oostelijke Handelskade 1061
- Cruquius local
- De Eester, Van Eesterenlaan 266
- Fit aan 't IJ, KNSM-Iaan 1113
- JavaBlend, Tosaristraat 1
- Pakhuis De Zwijger, Piet Heinkade 179
- New York Gym, Veemkade 598
- Ramses Shaffy Huis, Piet Heinkade 231
- Wijnkoperij Hermitage, KNSM-Iaan 293
- Winkelcentrum Brazilië, Vers Passage

IJburg

- Boekhandel IJburg, IJburglaan 561
- FlexBieb, Talbotstraat 46
- Gezondheidscentrum Haveneiland, IJburglaan 727
- Mad Men Bicycle Café, IJburglaan 444
- Openbare Bibliotheek, Diemerparklaan 79
- Sportschool Life and Kicking, Eva Besnyöstraat 29

Zeeburgereiland

- Buurtkamer, John Blankensteinstraat 1

Oost

- Grand Café Genieten, Oranje-Vrijstaatplein 2
- Post Oost, Wijtenbachstraat 36
- Q-Factory, Atlantisplein 1
- Stadsdeelhuis Oost, Oranje-Vrijstaatplein 2

Geheugen van Oost: op weg naar het Plashuis

Het Plashuis, opgericht in 1926, was een zwembad bij de Diemerzeedijk, gelegen aan het Bovendiep, een waterplas aan het Merwedekanaal. Indertijd was het vanuit Diemen bereikbaar via de Ouddiemerlaan en de pont over het Merwedekanaal, nu Amsterdam-Rijnkanaal. Daan den Hartog haalt herinneringen op aan de uitstapjes in zijn jeugd.

TEKST: DAAN DEN HARTOG
FOTO: DPG MEDIA

Je kon het Plashuis ook bereiken vanuit Amsterdam, lopend of fietsend over de Schellingwouderbrug, dan onder deze brug door, via de Diemerzeedijk richting de pont. Eerst kreeg je een aantal woonboten, Zeilschool Oost, de botenwerf en daarna het Plashuis aan de rechterkant van de Diemerzeedijk. Na de Villa van Vermazen ging je rechtsaf naar beneden richting de pont, Ouddiemerlaan. Rechtsaf naar het Plashuis. Wat ik me herinner is dat er een zandstrandje was en dat het water in het rechter gedeelte van het bad niet echt diep was en verdrinken haast onmogelijk. We rolden ons 'heerlijk' in het zand en namen dan telkens weer 'iets van wat op een duik' leek het water in.

De pont, op de meeste foto's, was een zogenaamde veerwagen. Die was gebouwd door de firma Hensen uit Rotterdam en de rails waren aangelegd door de firma Smulders. Eén pont lag bij de Ouddiemerlaan en een tweede pont, een exacte kopie, lag bij de Overdiemerweg. De ponthuisjes bij de ponten op de kanaaldijk zijn allemaal van een herkenbaar Rijkswaterstaat-ontwerp.

De ponten, ook wel railponten genoemd, reden over rails die op de bodem van het kanaal lagen. In de volksmond heetten ze ook wel 'Vadertje Langbeen'. Zo'n pont is een platform op een boven water uitstekende stelling, waar

De veerwagen,
of railpont
Copyright -
DPG media

wielen onder gemonteerd zijn. De pont vaart dus niet, maar trekt zich aan een ketting langs de rails over de bodem van een kanaal naar de overkant. De railbaan in het Amsterdam-Rijnkanaal lag een meter lager dan de gemiddelde vaardiepte van het kanaal, zodat de schepen de railbaan niet konden raken.

Het voordeel van een veerwagen is dat die niet schommelt door de golfslag van voorbijvarende schepen, en altijd op exact dezelfde hoogte aan de wal aanlegt zodat er geen in de hoogte verstelbare oprit nodig is. Dat was handig voor handkarren en de paard-en-wagens. Met

de verbreding van het Amsterdam-Rijnkanaal zijn de veerwagens in 1972 afgeschaft en vervangen door vrij varende pontveren.

Het prachtige Plashuis, later de Jagershut en onderdeel van de jachthaven, was een recreatieplek waar je je echt buiten voelde en waar je je, zeker als het mooi weer was, de hele dag kon vermaken. Een zelf klaargemaakte boterham en wat drinken mee, en een gulden voor de entree en voor 'wat lekkers'. Uren hebben we ons daar vermaakt. Eén dag zal ik nooit vergeten. Het was stralend weer en ik was in slaap gevallen. Ik had mijn rug rood verbrand, maar tegen mijn moeder zei ik dat het geen pijn deed. Na een nachtje slecht slapen, gingen we de volgende dag toch maar weer al te graag naar het Plashuis. Ook herinner ik me die slecht geplaatste klok aan de wand in de kantine van het Plashuis. Je had nog geen horloge, zeker nog geen mobieltje en je mocht van de eigenaar, als je niets kocht, niet steeds de kantine binnenlopen. Van je ouders moest je wel op tijd thuis zijn, dus ik was meestal 'zeer op tijd' op weg naar huis.

Het Plashuis. Ik ben er nog eens terug geweest. Naar de plek die nu links onderaan de Nescio-brug ligt. Ik kon me geen goede voorstelling meer maken van hoe het daar toen was. <

Stichting Geheugen van Oost verzamelt verhalen over Amsterdam-Oost van (oud-)bewoners en anderen. Alle verhalen zijn te lezen op www.geheugenvanoost.amsterdam, zodat de geschiedenis niet verloren gaat. De IJopener publiceert regelmatig een verhaal.

De 7 Provinciën
design • bouwkundig ontwerp • uitvoering • bemiddeling o.g.
De specialist voor dakterrassen, rvs leuningen, balustrades, trappen, verbouwingen en dakopbouwen. Wij werken vanaf 'creatief' concept tot en met volledige uitvoering, en bouwen altijd duurzaam.

www.ydesign.nl 020-419 39 38 KNSM laan 867 1019 LK Amsterdam

Gentleman kapsalon

- zoekt u een kapper waar u alle aandacht krijgt?
- maak 24/7 zelf uw afspraak in onze webagenda
- genoeg van grijs haar? ervaar onze natuurlijke kleuren

Levantplein 68 - KNSM-eiland - 020-41 975 41 - www.gentleman.nl

het mooiste bewaard

www.thephotofactory.nl
C. van Eesterenlaan 15 - 020 - 419 72 00

In deze buurtpuzzel zijn we op zoek naar haltes van het GVB. Herken jij de haltes of de locatie?

Mail de oplossing voor 28 oktober naar info@ijopener.nl o.v.v. puzzeloplossing. De twee gelukkige winnaars ontvangen 150 afdrucken van hun favoriete digitale foto's inclusief een mooi insteek-album om ze in te schuiven en nooit meer kwijt

te raken. Prijzen zijn niet overdraagbaar en twee maanden geldig.

In de vorige editie van Ijopener is de buurtpuzzel komen te vervallen omdat we extra aandacht besteedden aan de staat van de Indische buurt en dus vermelden we hier dit keer geen oplossing en winnaars van de vorige keer.

PUZZEL EN FOTO'S: BJÖRN MARTENS

Strijkkwartet Biënnale Amsterdam

27.1. — 3.2.2024
MUZIEKGEBOUW
BIMHUIS

HET GROOTSTE
STRIJKKWARTETFESTIVAL
TER WERELD

SQBA.NL

DANISH
BELCEA
JERUSALEM
DORIC
ANIMATO
SIMPLY
BUTTER

RAGAZZE
KITGUT
BRENTANO
AUSTRALIAN
MARMEN
CALDER
LEONKORO

SOLEM
MATANGI
DUDOK
TETZLAFF
SIGNUM
...en vele anderen